

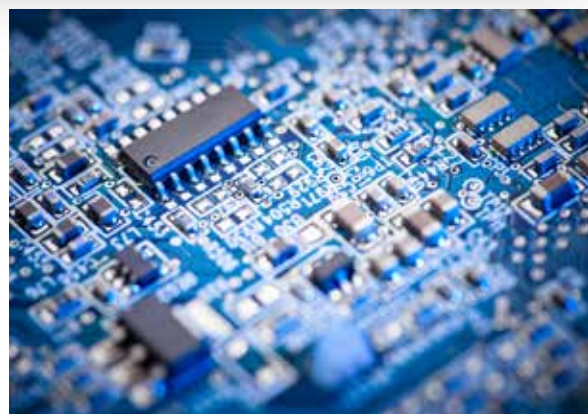

Українська
бізнес ініціатива

Антикризова рада громадських організацій України

АНТИКРИЗОВА ПРОГРАМА СПІЛЬНИХ ДІЙ ВЛАДИ ТА БІЗНЕСУ: НЕВІДКЛАДНІ РІШЕННЯ

КВІТЕНЬ 2016

АНТИКРИЗОВА РАДА ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ УКРАЇНИ

Громадські організації, галузеві асоціації промисловців та підприємців, роботодавців України

Український союз промисловців і підприємців
Торгово-промислова палата України
Рада підприємців при КМУ
Союз хіміків України
Київська Торгово-промислова палата
Українська зернова асоціація
Асоціація «Укрлегпром»
Асоціація «Укроліяпром»
Українська асоціація підприємств чорної металургії
Українська асоціація меблевиків
Українська асоціація вторинних металів
Незалежна асоціація банків України
Асоціація міжнародних автомобільних перевізників України
Асоціація суднобудівників України «Укрсудпром»
Асоціація «Телекомунікаційна палата України»
Київська міська асоціація промисловості, будівництва, транспорту та зв'язку Асоціація «Київ»
Асоціація фахівців з нерухомості (ріелторів) України
Спілка молочних підприємств
Асоціація українських виробників «Морозиво і заморожені продукти»
Асоціація з енергоефективності та енергозбереження
Українська вітроенергетична асоціація
Асоціація «УКРПИВО»
Асоціація "Союз птахівників України"
Асоціація «Укркондпром»
Спілка малих, середніх та приватизованих підприємств України
Асоціація сприяння бізнес-співпраці України та ЄС
Асоціація приватних закладів освіти м. Києва
Національна асоціація «Укрконсервмолоко»
Асоціація «Український клуб аграрного бізнесу»
Європейська бізнес-асоціація
Аудиторська палата України
Американська торгівельно-промислова палата в Україні
Український кредитно-банківський союз
Асоціація «Укрводка»
Асоціація малих міст України
Українська асоціація операторів зв'язку «Телас»
Асоціація фермерів та сільськогосподарських підприємств України
Асоціація міжнародних експедиторів України
Інтернет Асоціація України
Асоціація українських автомобілевиробників «Укравтопром»
Ліга страхових організацій України
Українська асоціація вторинних металів
Національна асоціація «Укрцукор»
Асоціація «Укрцемент»
Асоціація «Укршкірпром»
Асоціація «Меблідеревпром»
Асоціація «Ліга машинобудівників та роботодавців України «УКРМАШБУД»

Асоціація виробників спеціальної техніки України «Укрспецтехпром»
Насінева асоціація України
Об'єднання підприємств хлібопекарної промисловості «Укрхлібпром»
Національна асоціація молочників України «Укрмолпром»
Спілка орендарів і підприємців України
Українська асоціація виробників тютюнових виробів «Укртютюн»
Асоціація енергоаудиторів
Асоціація «Теплиці України»
Асоціація портів України «Укрпорт»
Асоціація «Укрелектрокабель»
Спілка наукових та інженерних об'єднань України
Всеукраїнська асоціація пекарів
Біоенергетична асоціація України
Українська асоціація якості
Асоціація «КІІВ-МАФ»
Союз виробників сокової продукції України
Ліга нафтопромисловців України
Всеукраїнська рада народного контролю «Комітет народного контролю»
Відділення Міжнародної Асоціації ветеранів підрозділів антитерору «Альфа» у місті Києві
Відкритий міжнародний університет реформ «Майдан»
Всеукраїнське об'єднання учасників бойових дій та волонтерів АТО
ВМГО «Студентська республіка»
Українська асоціація зовнішньої політики
МГО «Україна-Польща-Німеччина»
МГО «Рада з екологічної безпеки»
Науково-технічна спілка енергетиків та електротехніків України
Науково-технічне товариство комунального господарства та побутового обслуговування України
Асоціація готельних об'єднань та готелів міст України
Будівельна палата України

Реальний сектор економіки

ТОВ «Побужський феронікелевий комбінат»
ТОВ «Кнауф Гіпс Київ»
АТ «Мотор Січ»
ТОВ СП «НІБУЛОН»
ДП «НВКГ «Зоря»-«Машпроект»
ПрАТ «МТС Україна»
ДП «Антонов»
ПАТ «УкрАВТО»
ДП «НАЕК «Енергоатом»
ДП «Завод 410 Цивільної авіації»
ТОВ «ЕМВЕЙ УКРАЇНА»
ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод»

Наукові установи, учбові заклади, спеціалізовані друковані видання

Національна академія наук України
Інститут демографії та соціальних досліджень імені М.В.Птухи НАН України
Інститут економіки промисловості при НАН України
Інститут економіки та прогнозування

Академія фінансового управління
Центр антикризових досліджень
Національний педагогічний університет ім. М.П.Драгоманова
Київський національний університет ім. Тараса Шевченка
Європейський університет
Український інститут дослідження екстремізму
Академія енергетики України
Журнал «Пульс»

**Органи законодавчої та виконавчої влади, представники яких
залучались до роботи Антикризової ради громадських організацій**

Депутатські фракції коаліції Верховної Ради України «Європейська Україна»
Комітет ВРУ з питань промислової політики та підприємництва
Комітет ВРУ з питань податкової та митної політики
Міністерство енергетики і вугільної промисловості України
Міністерство оборони України
Міністерство аграрної політики та продовольства України
Міністерство соціальної політики України
Міністерство охорони здоров'я України
Міністерство інфраструктури України

АНТИКРИЗОВА ПРОГРАМА СПІЛЬНИХ ДІЙ ВЛАДИ ТА БІЗНЕСУ: НЕВІДКЛАДНІ РІШЕННЯ

ЗМІСТ

Вступ.....	6
Поточна соціально-економічна ситуація.....	8
Повернення довіри до української банківської системи та удосконалення державної грошово-кредитної політики.....	9
Вдосконалення фіскальної системи.....	12
Промислова політика та розвиток підприємництва.....	15
Транспорт.....	18
Агропромисловий комплекс та продовольча безпека.....	20
Підтримка малого та середнього бізнесу.....	23
Розвиток оборонно-промислового комплексу.....	24
Підтримка проукраїнського бізнесу в зоні АТО.....	26
Сприяння експорту.....	27
Інноваційна політика.....	29
Розвиток державних електронних ресурсів, регулювання ІТ сфери.....	30
Боротьба з корупцією.....	31
Приватизація державного майна.....	32
Житлово-комунальна сфера: енергозбереження.....	33
Ділова досконалість та конкурентоспроможність.....	34
Поглиблення співпраці з Євросоюзом, імплементація Угоди про Асоціацію між Україною та ЄС.....	35
Відновлення трудового потенціалу України.....	36
Перелік проблем, які мають бути вирішені невідкладно.....	38
Інформаційна довідка.....	40

ВСТУП

Триваючий процес накопичення несприятливих чинників у зовнішній, внутрішньополітичній та соціально-економічній сферах формує потужні виклики процесам стабілізації загальної ситуації в Україні у 2016 році.

До позитивних результатів в економічній сфері наприкінці минулого - початку 2016 років слід віднести зниження темпів падіння окремих макроекономічних показників, диверсифікацію надходжень енергоресурсів, запуск реформи державних закупівель, активацію оборонно-промислового комплексу, забезпечення доступу до державних реєстрів даних, спроби виправити ситуацію в системі оподаткування (зниження ставки ЄСВ до 22%, скасування імпортного збору), окремі заходи у сфері дерегуляції економічної діяльності підприємств тощо.

Втім, переконливих аргументів щодо створення достатнього підґрунтя для відновлення зростання вітчизняної економіки та наявності запасу міцності для здійснення довгоочікуваних структурних реформ у 2016 році наразі бракує.

Поглиблення кризових явищ в економіці, тривання безпекової невизначеності на Сході країни відбуваються в умовах деградації промислового комплексу країни, нарощування зовнішнього впливу на процес формування пріоритетів економічного розвитку України, «охолодження» відносин з міжнародними донорами, подальшого зuboжіння населення.

Зниження ВВП за підсумками минулого року склало майже 10%, промислового виробництва – 13,4%, експорту – майже на третину. За даними міжнародних рейтингів, вітчизняна економіка потрапила у п'ятірку найгірших у світі, посіла перше місце в світі за показником зростання інфляції – понад 43 %, 140-е – за довірою до банківської системи, 162 – за рівнем економічних свобод, 130 – за масштабом корупції.

На фоні відсутності стратегічних та галузевих програм, які містили б адаптаційні заходи держави з підвищення конкурентоспроможності найбільш розвинутих галузей економіки в умовах започаткування режиму вільної торгівлі з ЄС, спостерігаються падіння рівня державного управління соціально-економічною, промислово-підприємницькою сферами, погіршення інвестиційних умов, відсутність спрямованої комплексної державної підтримки національного товаровиробника на світових ринках.

Прийняття Верховною Радою України змін до Податкового кодексу та Державного бюджету на 2016 рік лише зайве засвідчили неготовність влади до реформаторських рішень в податковій політиці, спрямованих на забезпечення зростання виробництва через зменшення фіскального навантаження на бізнес, подолання корупції, забезпечення прозорості та передбачуваності у сфері оподаткування.

Промислову громаду турбує відсутність єдності підходів, погоджених координованих дій між гілками влади в трикутнику «президент – парламент – уряд» для консолідації суспільства в умовах кризи, ігнорування зусиль національного бізнесу щодо налагодження повноцінного взаємовідповідального діалогу в інтересах відновлення економічного зростання країни.

З початку 2015 року створена з ініціативи біля ста об'єднань, асоціацій бізнесу Антикризова рада громадських організацій України реалізує проект щодо узагальнення та супроводження найбільш актуальних пропозицій ділової спільноти у форматі Антикризової програму спільних дій влади та бізнесу. Документ містить діагностику основних

проблем реального сектору економіки та пропонує можливий набір інструментарію їхнього розв'язання.

Протягом 2015 року у ході декількох стадій обговорення у різних форматах здійснено три редакції цієї програми. Документ був представлений очільникам держави, презентований у парламентських, урядових, громадських колах (Національний форум «Трансформація України», Український форум бізнесу, а також на міжнародних майданчиках) (конференція в Європарламенті «Перспективи та виклики поглибленої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі між Україною та ЄС»).

Основу нинішньої редакції Антикризової програми громадських організацій, що акцентується саме на розв'язанні найбільш резонансних прикладних проблем бізнесу у форматі невідкладних заходів, склали пропозиції та рекомендації національних профільних асоціацій, громадських організацій бізнесу, експертних установ, представників реального сектору економіки, які виходять із гострої необхідності спільного відшукування ефективних шляхів покращання економічної ситуації в країні.

ПОТОЧНА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНА СИТУАЦІЯ

У 2015 року **реальний ВВП** (89,2 млрд дол. США) порівняно з 2014р. знизився на 9,9%. У 2005 році цей показник становив 86,1 млрд дол. США.

Індекс споживчих цін у 2015р. становив 143,3%. (за 2014р. – 124,9%).

Середня **номінальна заробітна** плата штатного працівника підприємств, установ та організацій у січні-лютому 2016 р. становила 4467 грн.

Реальна заробітна плата у січні-лютому 2016р. порівняно з відповідним періодом 2015р. знизилася на 10,8%, (у 2015р. порівняно з 2014р. цей показник знизився на 20,8%).

Сума невиплаченої заробітної плати на 1 березня 2016 року становила 2013,4 млн.грн.

Промислове виробництво за 2015 року скоротилося на 13,4% до 2014 року. Наразі спостерігається повільне корегування цього показника у бік певного зростання: у січні (-1,7%), у лютому (2,9%). Зниження продукції сільського господарства у 2015 році становило 4,8%, у січні та лютому 2016 року відповідно 2,4% та 2,1%.

Скорочення обсягів будівництва у 2015р. порівняно з 2014р. - 14,9%. Будівництво будівель скоротилось на 11,1%.

У 2015р. **вантажооборот підприємств транспорту** становив 94,0% від обсягу 2014р. Перевезено 601,0 млн.т вантажів або 89,4% від обсягу 2014р. Послугами пасажирського транспорту скористалися 5,2 млрд. пасажирів (зменшення на 12,3% від обсягу 2014р.).

У 2015 році в економіку України іноземними інвесторами вкладено 3763,7 млн.дол. США та вилучено 891,3 млн.дол.США **прямих інвестицій** (акціонерного капіталу). У регіональному розрізі майже 94% припадає на 10 регіонів, що посилює подальше збільшення розриву у їх розвитку.

Обсяг освоєних капітальних інвестицій за підсумками 2015 року призупинився до рівня

-1,7% (у 2014 р. -24,1%). Головним джерелом капітальних інвестицій, як і раніше, залишаються власні кошти підприємств та організацій, за рахунок яких освоєно 67,4% загального обсягу. Частка залучених та запозичених коштів, а саме кредитів банків і коштів іноземних інвесторів, становила 10,4%.

Оборот роздрібної торгівлі за 2015р. у порівнянних цінах становив 79,3% обсягу 2014р. (у січні-лютому 2016р. зменшився на 1,7% від обсягу аналогічного періоду 2015р).

У 2015р. експорт товарів становив 38134,8 млн. дол. США, імпорт – 37502,3 млн.дол. Порівняно із 2014р. експорт скоротився на 29,3%, імпорт – на 31,1%. Позитивне сальдо 632,5 млн.дол. США (у 2014р. негативне – 527,0 млн.дол.).

Обсяг експорту товарів до країн Європейського Союзу - 13017,5 млн.дол., або 34,1% від загального обсягу експорту (у 2014р. – 17002,9 млн.дол., або 31,5%), та зменшився порівняно з 2014р. на 3985,4 млн.дол., або на 23,4%. Найвагоміші експортні поставки товарів серед країн-членів ЄС здійснювалися до Італії, Польщі та Німеччини.

У січні-лютому 2016р. експорт товарів порівняно із січнем-лютим 2015р. впав на 21,3%, імпорт – на 12,8%; негативне сальдо при цьому збільшилося майже у 3 рази.

Міжнародні резерви (за попередніми даними НБУ) на 01 квітня 2016 року становили 12 млрд. 722 млн. дол. США в еквіваленті. За перший квартал року обсяг резервів зменшився на 4,4% або на 578 млн. дол. США. Порівняно з березнем 2015 року резерви зросли на 27,6%.

Валовий зовнішній борг України на кінець 2015 року становив 118.7 млрд. дол. США, скоротившись з початку року на 7.6 млрд. дол. США. Відносно ВВП обсяг боргу зріс за рік з 93.9% до 131.3%.

Державний та гарантований державою борг України станом на кінець лютого 2016 року становив майже 1, 741 трлн грн. (або 64,35 млрд дол.США).

ПОВЕРНЕННЯ ДОВІРИ ДО УКРАЇНСЬКОЇ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ ТА УДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ ГРОШОВО-КРЕДИТНОЇ ПОЛІТИКИ

Банківський сектор України продовжує перебувати в скрутному становищі внаслідок девальвації національної валюти, неможливості залучення ресурсів на зовнішньому ринку, зниження довіри з боку населення, непрозорості надання рефінансування комерційним банкам та їхньої недостатньої ліквідності.

Недостатня скоординованість дій між НБУ та КМУ щодо врегулювання економічної ситуації та реалізації грошово-кредитної політики в інтересах стимулювання економічного зростання призвела до цілковитої втрати зв'язку між рівнем облікової ставки як орієнтира вартості залучених і розміщених грошових коштів на відповідний період та рівнем вартості ресурсів банківських установ.

Не функціонує Рада Національного банку України, що стало однією із головних причин відсутності «Основних засад кредитно-грошової політики на 2016 рік», впливає на високий рівень невизначеності для бізнесу та іноземних інвесторів щодо очікування процентних ставок на фінансовому ринку, динаміки валютного курсу та темпів інфляції, а також послаблює відповідальність НБУ за фінансову стабільність в країні.

НБУ продовжує жорстку монетарну політику, яка направлена на контроль руху валютної грошової маси. На 2015 р. було встановлено стелю збільшення грошової бази на 27%, а фактично, згідно з даними НБУ, вона зросла лише на 0,8%. Головна мета, що визначив для себе НБУ - «таргетування інфляції», досягається високими обліковими ставками (на початку 2015 року 30%, наразі 19%), боротьбою зі слабкими комерційними банками. Ці та інші обставини практично зупинили кредитування. Суттєво впали обсяги депозитів. «На руках» у населення, за оцінками НБУ, близько 80-100 млрд дол США, проте ці кошти у банківську систему не потрапля-

ють. Питома вага «непрацюючих» кредитів у 2015 році досягала 40-45%. Найвний фактор множинності валютних курсів гальмує нормальне функціонування валютного ринку.

Інтегральним індикатором стану сфери державних фінансів є стан державного та гарантованого державою боргу. За оцінками експертів, боргове навантаження 2015 року (відношення державного і гарантованого державою боргу до ВВП) складе близько 80% ВВП, це суттєво перевищує визначене у Бюджетному кодексі України як критичне, навантаження в 60%.

Для вирішення нагальних проблемних питань у сфері кредитної політики та фінансового сектору економіки пропонується здійснити низку таких заходів:

- Після формування Ради Національного банку ініціювати розгляд доцільності зміни цільової функції НБУ на користь визначення як пріоритетного завдання – створення умов для економічного зростання, збільшення кількості робочих місць та забезпечення стабільності фінансової системи, що дозволить збалансувати права та відповідальність НБУ як макрорегулятора та створить підстави для об'єктивної оцінки його діяльності з боку суспільства.
- Розробити прозорі критерії та механізми контролю щодо надання НБУ рефінансування банкам
- Вивчити та реалізувати успішно апробований в країнах ЄС досвід антикризових програм довгострокового рефінансування банків Національним банком України з метою стимулювання (відновлення) кредитування реального сектору економіки.
- Розробити законодавчі зміни щодо механізмів трансформації міжнародних запозичень в кредитні ресурси для малого та середнього бізнесу з обмежен-

ням маржі кредитора для здешевленого позикового фінансування МСБ, запровадження механізмів контролю за її цільовим використанням з боку бізнес-спільноти та громадянського суспільства.

- Розробити невідкладні заходи із нарощування експортного потенціалу, у т.ч. з поступової та цілеспрямованої лібералізації валютного регулювання: зменшення частки обов'язкового продажу валютної виручки з 75% до 50%, а для деяких сфер – до 25%; скасування 90-денного строку розрахунків за операціями з експорту/імпорту товарів; збільшення строків повернення валютної виручки з зовнішньоекономічних операцій для підприємств з довготривалим циклом виробництва (оборонно-промисловий комплекс, машинобудування тощо).

- Увести норму, що скасує обов'язковий аж валютної виручки підприємств, необхідної для виконання ними зобов'язань за валютними кредитами у вітчизняних банках в межах сум, які потрібні юридичній особі для погашення тіла кредиту та відсотків за користування, передбачити можливість автоматичного відшкодування ПДВ на суму проданої валютної виручки на внутрішньому ринку.

- Вжити заходів щодо поступового зняття валютних обмежень на повернення дивідендів за кордон.

- Стимулювати нарощування у банківській системі кредитних портфельів у національній валюті, у т.ч. через внесення змін до законодавства у частині підвищення гарантованої суми відшкодування банківських депозитів.

Для вирішення нагальних питань розвитку небанківських фінансових інституцій передусім необхідно відновити довіру та забезпечити захист споживачів фінансових послуг, а також посилити фінансову спроможність та конкурентоздатність кредитних спілок та страхових компаній.

Зокрема, необхідно здійснити низку заходів:

у сфері кредитної кооперації:

- забезпечити фінансову стабільність та гарантування вкладів;
- створити доступ до фінансових ресурсів, як всередині системи так і ззовні;
- забезпечити можливість ефективного розміщення тимчасово вільного капіталу;
- підвищення ефективності державного регулювання та забезпечення посилення саморегулювання;
- розробити секторальну політику ліквідості з використанням придатних інструментів управління і контролю, а також угоди про відповідні корпоративні правила та взаємну підтримку в кризових ситуаціях;

у сфері страхування:

- забезпечення «глибини» страхового захисту, що проявляється у збільшенні частки страхових премій у структурі ВВП;
- запровадження механізмів обов'язкового страхування з питань, які зачіпають загальнодержавні інтереси, що сприятиме як забезпеченню стабільності економічного середовища, так і збільшенню страхових премій;
- забезпечення інвестиційної орієнтованості страховиків, що зумовлена інституційною спрямованістю страхового фонду та можливістю отримувати інвестиційний дохід та нарощувати капіталізацію через збільшення страхових резервів;
- мобілізація вітчизняними страховиками бажаного обсягу інвестицій на міжнародних ринках капіталу, що сприятиме інтенсивній і необоротній інтеграції України у світовий економічний простір;
- забезпечення інноваційності страхових послуг, модернізація існуючих страхових продуктів для залучення широкого кола страхувальників.

Низьким є рівень прозорості бюджетних операцій, наслідком чого не враховуються інтереси громадськості та бізнесу в формуванні та виконанні державного бюджету

Замість вирішення проблем розбалансування видаткової та дохідної частин державного бюджету прийнято курс на нарощування державних запозичень та збільшення державного боргу з метою підтримки державних фінансів, стан яких продовжує залишатися досить хитким. Така політика призвела до зростання доходів державного бюджету, проте супроводжується глибокою девальвацією національної валюти, посиленням податкового тиску на підприємницьку діяльність та громадян, включаючи пенсіонерів.

Додаткові негативні впливи викликані високим рівнем корупції, відсутністю неупередженої (зокрема, щодо вирішення проблем розвитку бізнесу) судової системи, занепадом фінансового ринку. Наслідком стало загострення ризиків розвитку реального сектору економіки та погіршення інвестиційного клімату, посилення тенденції до зниження реальних доходів громадян, результатом чого є зубожіння значної частки населення, погіршення стану середнього класу та збільшення соціальної нерівності, збагачення монополістів та державних високопосадовців.

Не вирішуються питання поглиблення прозорості бюджетних операцій. Закон «Про державний бюджет України на 2016

рік» прийнято кулуарно, без урахування пропозицій і рекомендацій громадськості. Відсутній доступ громадських організацій до отримання належної інформації з питань бюджету, не запроваджено окремого порталу «Бюджет для громадян», де кожний бажаючий у доступній формі може отримати інформацію з питань доходів, видатків та фінансування державного бюджету.

У сфері удосконалення управління державними фінансами необхідним є:

- забезпечення їх стійкого стану за умов дотримання граничних обсягів бюджетного дефіциту та стримування накопичення державного боргу. При цьому необхідно забезпечити підтримку економічного зростання, досягнення прийнятних рівнів інфляції та недопущення девальвації національної валюти;
- прискорення програми фіскальної децентралізації з метою досягнення більш раціонального розподілу дохідних та видаткових повноважень між різними ланками бюджетної системи.
- прискорення реалізації реформування державних закупівель зі спрямуванням на підвищення їх конкурентності, установлення рівних умов для всіх учасників торгів, забезпечення їх прозорості, моніторингу та контролю за проведенням тендерів з боку Уповноваженого органу з питань закупівель, Державної фінансової інспекції, Антимонопольного комітету України та громадських організацій.

ВДОСКОНАЛЕННЯ ФІСКАЛЬНОЇ СИСТЕМИ

Незбалансована податкова політика є наслідком відсутності дієвих реформ податкової системи, які стимулювали б бізнес працювати легально та прозоро. Ухвалення широко розрекламованої урядом податкової реформи насправді не призвело до детінізації економіки та збільшення заробітних плат. Не введено механізм контролю трансфертного ціноутворення, не запрацювала повною мірою система автоматичного відшкодування ПДВ, не вирішено питання із переплатою податків на прибуток суб'єктами господарювання, зменшення ставки ЄСВ було здійснено за рахунок збільшення податкового навантаження за іншими платежами, що не призвело до суттєвого зменшення загального рівня податкового навантаження на бізнес, не спрощено адміністрування. Податкова система України залишається складною, час на ведення податкового обліку суттєво збільшився, електронний сервіс «Електронний кабінет платників податків» так і не запрацював в нормальному режимі.

За останні півтора року суттєво збільшено фіскальне навантаження на аграрний бізнес, значно обмежена сфера застосування спеціального режиму ПДВ сільськогосподарськими підприємствами.

Причиною неефективної податкової політики є усунення від участі у її розробці громадськості та бізнесу, визначення у якості головного ідеолога податкової реформи Міністерства фінансів України, що надає всім рішенням у цій сфері суто фіскальний характер, а головною метою змін в оподаткуванні передбачає негайне короткочасне наповнення бюджету.

Так, запровадження СЕА ПДВ обернулося загрозою вимивання обігових коштів підприємств, що в умовах економічної кризи призводить до закриття бізнесів, стимулювання («втечі») з України інвесторів, виведення активів та підприємств до сусідніх країн, а також збереження передумов для бюджетного відшкодування ПДВ в ручному режимі, тобто збереження корупціогенних чинників у податковій системі.

Система оподаткування податком на прибуток не стимулює інвестиційну діяльність, норми розділу III ПКУ є неоднозначними, що залишає можливість дискреції при застосуванні норм податкового законодавства.

Зважаючи на це, Антикризова рада громадських організацій виступає з таких позицій:

У сфері удосконалення системи оподаткування:

- Провести співставний аналіз впливу змін податкового, митного, пенсійного законодавства (за останні 3-4 роки) на економіку і формування державних фінансів з метою підготовки аргументованих пропозицій щодо визначення ефективного рівня фіскального навантаження на бізнес. Здійснити відповідні розрахунки щодо податкового навантаження в розрізі підприємств реального сектору економіки (великих, середніх, малих, державної та недержавної форм власності). Залучити до цієї роботи провідні наукові установи галузевого спрямування та в сфері формування державних фінансів.

- Забезпечити реформування Державної фіскальної служби та посилення громадського контролю за діяльністю служби. Провести реорганізацію ДФС зі створенням єдиної юридичної особи з відокремленими підрозділами – територіальними органами ДФС.

- Встановити дисциплінарну, фінансову, кримінальну персональну відповідальність посадових (службових) осіб контролюючих органів за свої рішення, дії, бездіяльність, внаслідок яких платники податків понесли збитки (була спричинена шкода) як шляхом пред'явлення державою зворотної вимоги (регресу) таким посадовим (службовим) особам контролюючих органів в сумі понесених платниками податків збитків (шкоди), так і прямого застосування фінансових санкцій,

- Забезпечити скорочення кількості та обсягів податкової звітності, розширення можливостей безперешкодного дистанційного звітування та сплати податків; запровадження та забезпечення ефективного функціонування он-лайн-сервісів: Електронного кабінету платників податків, Фіскальної розрахункової системи (програмного забезпечення замість РРО).

- Забезпечити прозорість та передбачуваність податкової системи за рахунок:

- обов'язкового оприлюднення ДФС періодичної податкової інформації (розширення її переліку та деталізація), запровадження санкцій за ненадання або надання не в повному обсязі публічної податкової інформації на відповідні запити платників податків та громадськості;

- удосконалення процедури апеляційного оскарження рішень фіскальних органів.

- Відмовитися від виключно каральної моделі податкового контролю:

- спростити систему адміністрування при використанні реєстраторів розрахункових операцій, зменшити кількість штрафних санкцій за порушення у сфері РРО, запровадити електронні сервіси у цій сфері;

- заборонити на законодавчому рівні кримінальне переслідування особи за ухилення від сплати податків до остаточного узгодження податкових зобов'язань та запровадження механізму автоматичного закриття раніше відкритих кримінальних проваджень при набранні законної сили рішенням суду про скасування донарахувань;

- поширити дію Закону «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» на податкові органи;

- демілітаризувати податкову міліцію (ліквідація податкової міліції та створення у її складі аналітично-юридичного підрозділу);

- запровадити укладення платниками по-

датків договорів на визнання електронних документів на центральному рівні (з ДФС України як з юридичною особою).

- Зменшити фіскальне навантаження на фонд оплати праці (ЄСВ та ПДФО) до мінімально можливого рівня, скасувати військовий збір з паралельним здійсненням комплексних заходів з реформування системи пенсійного забезпечення та децентралізації, а саме:

- розробки та поетапного впровадження пенсійної реформи;

- реформування фондів соціального страхування;

- реформування бюджетної політики в частині забезпечення подальшої фінансової децентралізації.

- Модернізувати податок на прибуток:

- перейти на оподаткування розподіленого прибутку (податку на виведений капітал);

- вдосконалити інструмент контролю за трансфертним ціноутворенням відповідно до вимог ОЕСР щодо розкриття інформації про використання схем агресивного податкового планування;

- повернути платникам податку переплати з податку на прибуток.

Реформувати податок на додану вартість:

- скасувати електронні рахунки з ПДВ та акцизного податку;

- запровадити Єдиний реєстр поданих заяв на повернення бюджетного відшкодування ПДВ;

- відновити режим звільнення від оподаткування ПДВ операцій з ввезення на митну територію України устаткування та обладнання, що здійснюється як внесок до уставних фондів з метою активізації залучення інвестицій для проведення модернізації та переоснащення підприємств;

- зменшити основну ставку ПДВ до 15 %.

- Забезпечити створення єдиного загальнодоступного реєстру ставок з податку на майно.

- Переглянути методику нормативної грошової оцінки землі в умовах податку на комерційну нерухомість; призупинити індексацію нормативної оцінки землі (визначення коефіцієнта індексації за 2015 та 2016 рр. на рівні 100 %);

- Ввести мораторій на внесення змін до податкового законодавства протягом 3 років після запровадження фіскального блоку Невідкладних рішень Антикризової програми спільних дій влади та бізнесу (з 2017 по 2019 р.р.) в частині ставок, видів податків і зборів;

- Зберегти спрощену систему оподаткування, збільшити граничні обсяги доходів для кожної з груп з одночасною диференціацією граничних обсягів доходів в розрізі регіонів, в рамках забезпечення фінансової децентралізації передати повноваження по встановленню граничних обсягів доходів для цілей ССО місцевим органам влади. Зберегти перелік видів діяльності, передбачених чинними нормами податкового законодавства для спрощеної системи оподаткування.

- Удосконалити загальну систему оподаткування доходів фізичних осіб, запровадити податковий кредит (витрати), що зменшує доходи фізичної особи, зокрема у разі здійснення такою фізичною особою інвестицій, розширити сферу застосування податкової знижки для малозабезпечених осіб.

- Продовжити дію спеціального режиму з ПДВ для сільськогосподарських підприємств в повному обсязі до 2019 року. Запровадити та реалізувати пілотні проекти до 2018 року для переходу на інші моделі оподаткування.

- Повернути спеціальний режим оподаткування для підприємств переробної м'ясо-молочної промисловості

- Здійснювати поступове підвищення фіскальної ефективності екологічно орієнтованих податків і зборів на основі реалізації Національної стратегії наближення законодавства України до норм ЄС у галузі охорони довкілля.

У сфері удосконалення митного законодавства

- На базі рішення про виокремлення митниці зі складу ДФС прийняти Закон «Про національну митну службу України»

- Передати функції із забезпечення формування єдиної державної митної політики від Міністерства фінансів до МЕРТ та відновити дії Митно-тарифної ради.

- Впровадити процедури автоматичного оформлення митних декларацій в залежності від рівня ризику («зелений» коридор – оформлення в автоматичному режимі, «жовтий» коридор – посадова особа митниці перевіряє документи, «червоний» коридор - посадова особа митниці перевіряє документи і товари).

- Впровадити дію норм, аналогічних діючим у митному законодавстві ЄС (положень щодо діяльності уповноважених економічних операторів, системи спрощених митних процедур, впровадження обов'язкового подання перевізником короткої ввізної декларації до ввезення в Україну товарів, впровадження українського ідентифікаційного номера для іноземних суб'єктів господарювання).

- Передбачити випуск товарів, що імпортуються в Україну, у вільний обіг за заявленою суб'єктом ЗЕД митною вартістю із одночасним врегулюванням порядку проведення митного пост-аудиту, передбачивши відповідні можливості для його застосування щодо випущених у обіг товарів.

- Чітко визначити перелік обставин, коли безпосередньо під час митного оформлення посадова особа має право вимагати від декларанта додаткові документи для підтвердження заявленої митної вартості товарів.

Найбільшою загрозою для нашої держави є деіндустріалізація, наслідком якої може стати повне руйнування промисловості, падіння економіки до рівня сировинної, що неминуче потягне за собою зубожіння населення та країни в цілому.

Державний сектор як значна частка національної економіки на тлі пошуку урядом варіантів започаткування структурних реформ, у т.ч. за рахунок кардинальної заміни менеджменту підприємств, продовжує залишатися у стані глибокої депресії, що визначається високим ступенем зношеності основних фондів, дефіцитом джерел фінансування модернізації промислових потужностей, невизначеністю шляхів нарощування виробництва продукції із високою доданою вартістю та завантаження існуючих виробництв (в середньому у промисловості становить понад 60%).

На сьогодні до половини (45%) підприємств державної власності є непрацюючими. Протягом минулого року відбулося скорочення 6,4 тис активних підприємств.

Темпи падіння промислового виробництва (за підсумками минулого року -13,4%) протягом останніх двох місяців 2016 р. дещо уповільнилися на фоні досить низької бази попереднього періоду (на початку 2015 року спостерігалось зниження на рівні майже 22%). Спад виробництва є наслідком зниження попиту та значного скорочення торгівельних зв'язків із Російською Федерацією. За 2015 р. частка РФ в експорті української продукції скоротилася з 20% до 12,7%.

Відповідні тенденції ускладнюються втратою виробничого потенціалу на території Криму та у зоні конфлікту на Донбасі, що негативно позначається на внутрішній виробничій кооперації та експортному потенціалі.

Спад промислового виробництва стався, щонайперше, через відсутність цільових програм розвитку промисловості України

та зрив напрацьованих раніше концепцій. Реорганізація Мінпромполітики та поглинання цього відомства Мінекономрозвитку не надали відповіді щодо орієнтирів державної промислової політики, що потребує значно масштабнішої роботи та вимогливого підходу до фаховості державного менеджменту, враховуючи наявну специфіку кожної галузі вітчизняної індустрії та ступінь накопичених проблем, особливо в її високотехнологічному сегменті.

Серед ключових проблем, які перешкоджають реалізації інвестиційного потенціалу вітчизняного машинобудування та створенню мультиплікативного ефекту для інших галузей української промисловості, першочергового вирішення потребують наступні:

1. Нерівномірний розподіл податкового навантаження між секторами і галузями економіки, що створив несприятливі податкові умови функціонування наукомістких, високотехнологічних виробництв і підсилив фінансові обмеження для технологічного розвитку.

2. Недостатнє використання потенціалу вітчизняного виробництва інноваційної продукції машинобудування для потреб внутрішнього ринку. Відсутність дієвих державних програм з імпортозаміщення. Йдеться, насамперед, про електротехнічне, важке, транспортне і сільськогосподарське машинобудування, розвиток якого в усьому світі розглядається як провідний чинник забезпечення науково-технічного прогресу в економіці.

3. Відсталість розвитку інфраструктури від потреб країни. Прогноз інвестиційної потреби на найближчі п'ять років в економіці країни становить, за оцінкою Світового банку, близько 40 млрд. доларів. Іноземні інвестиції в Україну із-за низької інвестиційної привабливості, економічної, політичної та законодавчої нестабільності досить незначні. Єдиним реальним джерелом фінансування розвитку та модер-

нізації українських промислових підприємств в сьогодишніх умовах залишаються кредитні ресурси. Проте невиправдано висока вартість кредитів, відсутність державних інститутів пільгового кредитування промисловості, наприклад як Державний банк реконструкції та розвитку, істотно обмежують їх використання.

4. Вказані вище фактори роблять вигідним імпорт в Україну готового товару порівняно з вкладенням капіталу в організацію внутрішнього виробництва. На сучасному етапі в умовах України будь-яке зменшення тарифних і нетарифних бар'єрів на шляху імпорту, на чому постійно наполягають іноземні радники і представники МВФ, об'єктивно сприяє зменшенню припливу як іноземних, так і власних інвестицій в економіку і в першу чергу в переробну промисловість.

5. Проблема невідшкодування (несвоєчасного відшкодування) ПДВ експортерам зачіпає сьогодні буквально всі галузі господарства та наразі перетворилася на чинник впливу на економічну діяльність промислових підприємств загальнонаціонального масштабу.

6. Чинні на сьогодні деякі окремі преференції для підприємств, що працюють в рамках таких законів, як «Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків», «Про наукові парки», «Про індустриальні парки», «Про стимулювання інвестиційної діяльності у пріоритетних галузях економіки з метою створення нових робочих місць», а також окремі преференції для підприємств авіаційної та аерокосмічної промисловості, суднобудування, що виробляють біопаливо, техніку для агропромислового комплексу, мають несистемний, а головне - короткостроковий характер.

7. Недостатнє інвестування підтримки та розвитку кадрового потенціалу машинобудування, що призводить до його поступового занепаду — старіння кадрів, «витоку мізків» за кордон, втрати престижності інженерних, проектних і технологічних спеціальностей — і робить прямий негативний

вплив на науково-технічний рівень галузі та її виробничий потенціал.

Підтримку та захист національного товаровиробника і забезпечення економічного зростання необхідно впроваджувати за такими напрямками :

У сфері державного та корпоративного управління

- Утворити уповноважений орган у сфері державного управління промисловою політикою.
- Удосконалити законодавство в частині захисту прав міноритаріїв.

Стимулювання внутрішнього ринку

- Спрямувати діяльність уряду на пошук можливостей збільшення обсягів державного замовлення на продукцію вітчизняних товаровиробників та розширення внутрішнього ринку в рамках доопрацьованої Державної програми розвитку вітчизняних промислових підприємств з урахуванням потреб внутрішнього споживання (транспортна інфраструктура, енергетика, оборонно-промисловий комплекс).
- Стимулювати попит на продукцію вітчизняного виробництва шляхом компенсації відсоткової ставки при виплаті кредитів для тих суб'єктів, які закуповують машинобудівну техніку вітчизняного виробництва.
- Впровадити механізми фінансової підтримки інвестиційних проектів з метою реструктуризації кредитів, залучених для розвитку виробництва і модернізації потужностей; компенсації інвестору коштів, вкладених у створення інфраструктури (енерго- та водопостачання, під'їзні дороги тощо), зокрема, в рамках державно-приватного партнерства.
- Забезпечити конкурентний доступ до мереж і енергії, що сприятиме унеможливленню зловживань монопольним становищем суб'єктами природних монополій у сфері енергетики, теплопостачання, централізованого водопостачання та водовід-

ведення

- Використати механізми СОТ для захисту внутрішнього ринку на період переорієнтації українських підприємств з одних ринків збуту на інші, включаючи компенсаційні мита й інші захисні заходи, а також дозволені СОТ механізми зі стимулювання інноваційної й інвестиційної активності, зокрема через субсидування НДДКР, проектне фінансування, державні гарантії, лізинг устаткування та ін.
- Ініціювати створення державного Українського банку реконструкції та розвитку з метою пільгового кредитування інвестиційних проектів та експортних контрактів і надання національним виробникам державних гарантій під іноземні кредити.
- Розробити механізм щорічного фінансування місцевого будівництва шляхів та соціального житла за рахунок перевищення планових надходжень на митниці.
- Розробити законодавчі зміни щодо створення виробничо-територіальних утворень, які об'єднують в собі можливості режимів вільних митних зон виробничого типу з можливостями вільних економічних зон за умов реалізації конкретних інвестиційних проектів, створення та підтримки протягом всього періоду дії наданих фіскальних преференцій певної кількості робочих місць.
- Ініціювати розробку механізмів заохочення промислових підприємств за збереження існуючих і створення нових робочих місць.

У регуляторній сфері

- Прискорити дерегуляцію господарської діяльності на засадах прозорості, уніфікації та автоматизації адміністративних процедур, взаємної відповідальності сторін. В рамках здійснення дерегуляції необхідно здійснити наступні заходи:
 - удосконалення дозвільних процедур у сфері господарської діяльності шляхом запровадження процедури видачі документів дозвільного характеру за допомо-

гою засобів телекомунікацій (в електронному вигляді) та скорочення переліку документів, які вимагаються від суб'єкту господарювання для одержання документу дозвільного характеру;

- створення інтегрованої автоматизованої бази державного нагляду з інформацією про всі контрольні заходи, нормативні вимоги до конкретних видів підприємницької діяльності.

- встановлення єдиного порядку стягнення адміністративно-господарських санкцій, що застосовуються органами державного нагляду за фактами встановлених порушень

- залучення профільних громадських організацій бізнесу до опрацювання ліцензійних умов.

У митній сфері

- Зменшити кількість обов'язкових документів, які подаються для здійснення адміністративних процедур під час експорту/імпорту, передбачивши внесення відповідних змін до Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо зменшення кількості документів, необхідних для митного оформлення».

- Впровадити концепцію «єдиного вікна», зокрема визначення процедури взаємодії контролюючих органів з митними органами під час пропуску та митного оформлення вантажів, виключення дублюючих функцій та скасування вимог щодо використання паперових документів для цілей перетину кордону України й проходження митного та супутніх контролів.

- Внести зміни до Закону України «Про митний тариф України» в частині скасування ввізних мит на устаткування та обладнання, які ввозяться на митну територію України для модернізації виробництв, та сировину, яка не видобувається в Україні.

- Удосконалити механізми визначення митної вартості та відповідні гарантії для легальних імпортерів, зокрема скасувати

постанову Кабінету Міністрів України від 16.09.2015 року №724, яка запроваджує

систему єдиних орієнтовних показників митної вартості.

ТРАНСПОРТ

Виробнича, транспортна та енергетична інфраструктура в Україні знаходяться наразі в критичному стані, що не лише стримує розвиток економіки, але перетворюватиметься надалі на фактор техногенного ризику.

Так, зношеність залізничної інфраструктури сягає 90-95%. Станом на початок 2015 року 71,6% вагонів, 99,4% магістральних тепловозів та 91,3% маневрових тепловозів експлуатуються понад встановлений нормативний термін служби. Із 111,2 тис. вантажних вагонів у 62,8 тис. (56,5%) закінчився встановлений нормативний термін експлуатації. Середній знос парку вантажних вагонів становить 89,65%, у тому числі напіввагонів – 88,5%, зерновозів – 95%, цементовозів – 92,2%. Із 5,3 тис вагонів ін-

вентарного парку пасажирських вагонів 61,5% експлуатуються понад встановлений виробником нормативний термін служби (більше 28 років). Середній вік усього парку пасажирських вагонів складає 27,5 років, загальний знос становить 86 %.

У даний час існує потреба в придбанні близько 60 од. тягового рухомого складу на суму 13 млрд. грн., тоді як висока зношеність парку вантажних вагонів вимагає заміни 31 тис. од. на суму 35 млрд. грн.

При цьому галузь транспортного машинобудування України перебуває на межі існування, підприємства несуть значні збитки. Загальне падіння обсягів виробництва вантажних вагонів у 2015 році у порівнянні з 2014 р. склало понад 80%.

Численні перетворення системи управління морським і річковим транспортом України спричинили невиконання в повному обсязі функцій держави, що впливають з міжнародних морських конвенцій з безпеки судноплавства, які підписала і членом яких є Україна. Зазначене призвело до того, що Україна тимчасово позбавлена голосу в Міжнародній морській організації.

Зміни до законодавства з питань розвитку морегосподарського комплексу мають несистемний характер, що призводить до недостатнього рівня темпів розвитку морських портів, інших об'єктів берегової інфраструктури морського транспорту.

Відсутні проекти розвитку інфраструктури, технічний стан причалів та глибин на підхідних каналах та акваторіях більшості портів не відповідають сучасним вимогам. При наявності величезних фінансових ресурсів – доходи у 2015 році склали більш

8,0 млрд. грн., а чистий прибуток більш 3,8 млрд. грн., Адміністрацією морських портів України не забезпечено проведення днопоглиблювання робіт в портах. Так втрата глибини в Маріупольському МТП на 0,4 метри призвели до щомісячних втрат доходів в розмірі 13,0 млн. грн.

У цілому потенційні втрати вантажопереробки з причин незадовільного технічного стану 40% причалів, невідповідність фактичних глибин у причалів та на каналах паспортним складає розрахунково 10-11 млн.т. вантажів, недоотримання доходів в сумі 650-750 млн. грн. та близько 200 млн. грн.. портових зборів та відновлених відрахувань до бюджету .

На цьому фоні протягом 2014-15 рр. радикально погіршився стан суднобудування. Чисельність працюючих скоротилася до 10-12 тис. осіб проти 40-50 тис. протягом попередніх 5-6 років. Наявні виробничі потужності використовуються лише на

8-10%. Експорт продукції суднобудування та судноремонту впав до 90-100 млн. дол. США, що у 6-8 разів менше наявного потенціалу та у 3-4 рази менше середніх обсягів за попередніх 5-6 років.

Не створено умов для оновлення вітчизняного флоту шляхом будівництва суден на українських верфях. За даними UNCTAD, за 2014-15 рр. дефліт нашого флоту скоротився до 477 тис. тн. – на 15% , або на 86 тис. тн. Найбільші відомі миколаївські судозаводи («ім. 61 Комунара»), «Чорноморський», «Океан»), а також херсонський завод «Палада» та Кілійський суднобудівний-судноремонтний завод у 2014-2015 році не побудували жодного судна.

Сьогодні через вітчизняні порти проходить порядку 7 млн. т. вантажів, поставку яких здійснюють судна під українським прапором, решта (більше 140 млн. т) – під іноземними прапорами. Отже лівова частка прибутків від транспортування вантажів через наші порти вивозиться за кордон.

Антикризові заходи у сфері розвитку транспорту можуть передбачати такі напрями та заходи:

Залізничний транспорт

- Стимулювання оновлення парку вантажних вагонів за рахунок введення заборони курсування на шляхах загального користування вагонів з подовженим терміном служби, їх списання та утилізація, закупівля нових за кошти, отримані від утилізації,
- Збільшення прибутковості та доступності пасажирських перевезень за рахунок оновлення парку пасажирських вагонів, електропоїздів, дизель-поїздів, оснащених сучасним енергоефективним обладнанням;
- Поліпшення ефективності перевезень, в першу чергу - ПАТ «Укрзалізниця», за рахунок використання інноваційних вантажних вагонів з подовженим міжремонтним пробігом та/або збільшеним до 25 тон навантаженням на вісь.

- Забезпечення фінансування та виконання державної цільової програми розвитку міського електротранспорту на період до 2017 року (затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 29 грудня 2006 р. № 1855).

- Збільшення вантажних перевезень у напрямку м. Маріуполь за рахунок розширення парку робочих дизельних локомотивів на ділянці між станціями Камиш-Зоря - Волноваха;

Морська індустрія

- Створення вертикально інтегрованої системи регулювання вітчизняної морської індустрії після затвердження Кабінетом Міністрів України нової редакції Морської доктрини України на період до 2035 року (на виконання Рішення РНБО України від 6 травня 2015 року «Про Стратегію національної безпеки України», введеного в дію Указом Президента України від 26 травня 2015 р. № 287/2015).

- Внесення змін до постанови КМУ від 30.12.2015 року № 1156 «Про внесення змін до пункту 1 Порядку відрахування до державного бюджету частини чистого прибутку (доходу) державними унітарними підприємствами та їх об'єднаннями» у частині зменшення значення цього показника (наразі встановлено на рівні 75%).

- Проведення виваженої приватизації об'єктів морської інфраструктури згідно розробленої по кожному порту окремої програми, починаючи зі збиткових портів.

- Внесення змін до постанови КМУ від 08.11.2007 року № 1314 «Про затвердження Порядку списання об'єктів державної власності» у частині підвищення вартості повністю амортизованого майна, яке може бути списане за рішенням керівника.

- Корегування портових зборів в портах України до рівня порівняних портів світу

- Проведення своєчасних днопоглиблювальних робіт в акваторіях та на підхідних

каналах Маріупольського МТП та порту "Южний" для забезпечення прохідних глибин на рівні паспортних та недопущення

втрат вантажовласників через неповне завантаження суден.

АГРОПРОМИСЛОВИЙ КОМПЛЕКС ТА ПРОДОВОЛЬЧА БЕЗПЕКА

Агропромисловий комплекс є одним із найважливіших секторів національної економіки; Так, в економіці України сільське господарство становить:

11,8% від ВВП України в 2014 році;

14,8% зайнятого населення (3,1 млн. осіб);

21,9% експорту в грошовому вираженні за 9 міс. 2015 року;

4,5% імпорту в грошовому вираженні за 9 міс. 2015 року;

Середня з/п в сільському господарстві за 9 міс. 2015 року становить 3039 грн;

Але різка девальвація національної валюти у минулому році призвела до збільшення операційних витрат аграрних підприємств всіх напрямків виробництва майже в чотири рази. У минулому році загальне падіння в АПК становило приблизно 5%. Валютні надходження з 16,9 млрд. дол. США у 2014 році зменшилися приблизно до 13,9-14 млрд. дол. у 2015 році. За даними дослідження Асоціації тваринників України, у 2015 році вперше за останні 10 років знизилася обсяги виробництва за ключовими показниками тваринництва: молока -4,0%; яєць -14,3%; м'яса (у живій вазі) -1,4%, при цьому спостерігалася скорочення поголів'я: ВРХ -2,8%; корів -4,0%, свиней -3,5%, овець та кіз -3,2% птиці -1,6%.

Прийнятий наприкінці минулого року закон «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2016 році» (№909- VIII) ліквідував з 1 січня 2016 року дію спеціального режиму оподаткування діяльності у сфері сільського господарства у зв'язку з зобов'язаннями України перед МВФ. Такий крок спричинив стрім-

ке збільшення податкового навантаження на сільгоспвиробників, що призведе до зниження конкурентоспроможності аграрного бізнесу, втрати обігових коштів підприємств та необхідності залучення кредитів для покриття понесених втрат, а відтак й збільшення собівартості продукції.

Стабільне зменшення поголів'я в середньостроковій та довгостроковій перспективі нанівець зведе виробництво яловичини та молока в Україні. За річної потреби населення країни в 1,7 млн т виробляється лише 0,4 млн т яловичини. Норма споживання усіх видів м'яса, прийнята в нашій країні, складає близько 82 кг на душу населення, в т.ч. яловичини 36 кг. Частка яловичини в загальному річному споживанні м'яса у 2014 році склала - 9,1 кг, а у 2015 році - 8,2 кг. або 25,3 % та 22,8% відповідно до медично-обґрунтованих норм споживання.

В 2015 році, у порівнянні з попереднім роком, скорочення поголів'я свиней було зафіксоване в усіх категоріях господарств. Не останню роль в скороченні обсягів виробництва цього виду м'яса зіграв і вірус африканської чуми свиней (АЧС). Страхування в Україні від цього захворювання немає, механізму компенсації великим виробникам теж поки не існує, що заважатиме нарощування поголів'я на потужних підприємствах.

Сучасна модель функціонування сільськогосподарського виробництва не спроможна забезпечити вирішення соціально-економічних проблем села, реалізувати повною мірою той потужний природно-ресурсний потенціал, яким володіє галузь. Цьому заважає низка системних перешкод:

- перманентне подовження мораторію на продаж сільськогосподарських угідь,

нагромадження тіньових оборудок і безпрецедентна корупція у сфері земельних відносин;

- галузева незбалансованість сільського господарства;

- неефективне використання ресурсного потенціалу, спрощення технологій, особливо у рослинництві. За експертними оцінками, середньогалузевий рівень фондооснащеності 1 га сільськогосподарських угідь в Україні останніми роками став у 3-7 разів нижчим порівняно з розвинутими країнами світу.

- низький рівень державної підтримки сільського господарства та дефіцит коштів (брак інвестицій, важкодоступність кредитів);

- низький рівень аграрної логістики (технічні втрати зерна в Україні досягають 15 % річного врожаю, тоді в країнах Європи та в США цей показник не більше 1-2 %).

- низькі закупівельні ціни на яловичину, які не забезпечують беззбиткове виробництво та знижують інвестиційну привабливість; низька інтеграція виробництва, переробки і реалізації м'ясної продукції, з урахуванням її якісних показників, що призводить до занижених закупівельних цін на яловичину;

- невідповідність української сільськогосподарської та харчової продукції європейським стандартам.

Подальша адаптація господарської діяльності в сільському господарстві до європейських та світових умов вимагає реалізації завдань за такими пріоритетними напрямками:

- Відновлення та продовження до 2018 року попереднього спеціального режиму оподаткування податком на додану вартість діяльності у сфері сільського господарства та запровадження рівних умов

відшкодування ПДВ для всіх платників податків (Проект Закону про внесення змін до Податкового кодексу України щодо захисту прав платників податку на додану вартість, в тому числі сільгосптоваровиробників №3851-1 від 04.02.2016 р.).

- Внесення змін та доповнень до Методики нормативної грошової оцінки земель сільськогосподарського призначення та населених пунктів, затвердженої Постановою КМУ №213 від 23.03.1995 р., метою яких є значне та ґрунтовне спрощення її складових розрахунків, що дозволить здешевити саму вартість оцінки земель і, відповідно, створити необхідні умови для збереження виробничого потенціалу вітчизняних сільськогосподарських, промислових підприємств та інших суб'єктів господарювання.

- Стимулювання розвитку дрібнотоварного сільськогосподарського виробництва шляхом надання організаційно-економічної допомоги у створенні та функціонуванні фермерських господарств сімейного типу з подальшим їх об'єднанням в сільськогосподарські кооперативи;

- Відновлення розвитку племінного свиноварства, питання здешевлення вартості ветеринарних досліджень племінних тварин при їх продажу, дерегуляцію, розбудову експортних каналів тощо.

- Надання державної підтримки для здешевлення страхових платежів, затвердження переліку сільськогосподарської продукції, яка підлягає страхуванню, переліку сільськогосподарських страхових ризиків і об'єктів страхування;

- Забезпечення розвитку об'єктів інфраструктури зберігання і транспортування сільськогосподарської продукції (заготівельних пунктів, зерносховищ, елеваторів, логістичних центрів тощо) завдяки запровадженню принципу «єдиного вікна» для пришвидшення проходження дозвільних процедур.

Відповідно до офіційної статистики динаміка обсягів виробництва хліба та хлібобулочних виробів в Україні має стійку тенденцію до спаду виробництва хліба та хлібобулочних виробів. За даними профільної асоціації, у 2015 році спад виробництва хліба та хлібобулочних виробів поглибився і склав 9,9 відсотка. Споживчі ціни на хліб у 2015 році за статистичними даними, зросли на 26,4 відсотка.

Наслідками цього є незадовільний технічний стан основних засобів, висока енергоємність хлібопекарського виробництва (на деяких підприємствах - до 15% в собівартості), непривабливість галузі для інвесторів.

Наразі більшість хлібокомбінатів вимагають серйозного технічного оновлення, однак вітчизняне машинобудування майже не випускає обладнання для хлібопекарських підприємств.

Порівняння фактичних обсягів виробництва та визначених на експертному рівні обсягів споживання хліба та хлібобулочних виробів у країні свідчить про те, що 70 відсотків обсягів споживання залишаються поза статистичною звітністю, що є ознакою розширення тіньового ринку хліба.

Суттєвою проблемою є низька пропозиція якісного борошна. У той же час ресурси, які має Аграрний фонд до кінця поточного сезону, це переважно пшениця 3-го класу. Загалом, за роки незалежності ДСТУ на зерно змінювався 4 рази і кожен раз за показниками в гіршу сторону.

Майже втрачена наукова база - в країні відсутній банк чистих культур для хлібопечення, низький рівень підготовки відповідних фахівців.

З метою збереження галузі та забезпечення стабільної ситуації на ринку хліба доцільно вжити такі заходи:

- сприяти прискоренню прийняття постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін у додаток до Постанови Кабінету Міністрів України від 25 грудня 1996 року №1548 та визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України», що надасть можливість привести ціни на хлібобулочні вироби у відповідність до фактичних витрат на їх виробництво. Означене дозволить підприємствам галузі проводити технічне переозброєння, підвищити заробітну плату працівників, що збільшить суму податків до бюджету держави.
- перейти від цінового регулювання хлібобулочних виробів на адресну допомогу малозабезпеченим верствам населення.
- місцевим органам влади забезпечити ретельний облік підприємств, які займаються виробництвом та реалізацією хліба та хлібобулочних виробів, а також моніторинг їхньої виробничої діяльності стосовно дотримання вимог податкового законодавства, законодавства у сфері безпеки та якості харчових продуктів, проведення належного лабораторного контролю та маркування продукції, офіційної зайнятості найманих працівників тощо.
- створити належні умови для забезпечення підприємств хлібопекарської галузі борошном відповідного класу для виробництва хлібобулочної продукції протягом всього маркетингового року (через Аграрний фонд).

ПІДТРИМКА МАЛОГО ТА СЕРЕДЬОГО БІЗНЕСУ

Малий та середній бізнес дає роботу 75% зайнятих на підприємствах України (7,3 млн. осіб). Питома вага МСБ у реалізації продукції по відношенню до всіх суб'єктів економіки становить 52% (ЄС- 56%).

Водночас сьогодні мале та середнє підприємництво найбільше потерпає від адміністративного тиску та зловживань з боку фіскальних і контролюючих органів та існує в умовах відсутності доступу до фінансових ресурсів. Протягом 2015 року фактично припинили свою діяльність, але юридично не мають відповідного статусу 891 тисяча юридичних осіб та 731 тисяча фізичних осіб-підприємців.

За оціночними розрахунками, сума фактично наданих кредитів МСП за рік скоротилась у реальному обсязі практично у 2 рази при номінальному зростанні на 15%. Частка кредитів в капіталі МСБ становить 20% проти 60% у розвинених країнах. Переважно підприємства реінвестують у розвиток бізнесу власні прибутки та інвестиції засновників підприємств.

Суттєвими перепонами для підприємницької діяльності є складність та часті зміни документів податкової звітності, упередженість контролюючих органів та судів при розгляді відповідних скарг та позовів. Вразливим чинником для подальшого розвитку МСБ є незбалансованість його структури: більше половини від загальної кількості суб'єктів малого та середнього підприємництва зайняті у торгівлі, лише 7% - у промисловості.

Для забезпечення підтримки і розвитку малого та середнього бізнесу в країні необхідно:

- Реалізувати норми Закону України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні» від 22.03.2012 № 4618-VI;
- Прискорити розробку стратегії розвитку малого та середнього бізнесу, та забезпечити її реалізацію. На основі загально-

державної стратегії спільно із органами місцевого самоврядування розробити програми регіонального і місцевого розвитку малого та середнього бізнесу;

- Прийняти загальнодержавну програму кредитування МСБ, передбачивши застосування інструменту кредитних гарантій через посередників – фонди кредитних гарантій, створення регіональних гарантійних товариств та надання відстрочки платежів по гарантованим кредитам тощо;
- Зберегти спрощену систему оподаткування, збільшити граничні обсяги доходів для кожної з груп, не допускати обмеження видів діяльності, що застосовують спрощену систему оподаткування.
- Уряду України під час імплементації Угоди про Асоціацію між Україною та Європейським Союзом запровадити принципи Акту з питань малого бізнесу для Європи (Small Business Act for Europe) з виконанням рекомендацій, викладених в оцінці «Індекс політики щодо малого і середнього бізнесу: Країни Східного партнерства 2012 – Прогрес у реалізації Закону про малий бізнес для Європи», проведеної ОЕСР у співпраці з Єврокомісією, Європейським фондом освіти та ЄБРР.
- Внести зміни до Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» щодо поширення його дії на органи Державної фіскальної служби;

З метою створення умов для збереження та можливого розвитку в першу чергу малого та середнього підприємництва, збереження наявних робочих місць є необхідним прискорити розгляд та невідкладне прийняття наступних законів:

- «Про розвиток та державну підтримку малого та середнього підприємництва в Україні» №1256 від 04.12.2014 р.;
- «Про внесення змін до Закону України

«Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» (щодо створення умов для детенізації роботи малого підприємництва)» №1060-1 від 27.11.2014 р.;

- «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відміни фіскального та адміністративного тиску на доходи фізичних осіб» №1877 від 29.01.2015 р.

РОЗВИТОК ОБОРОННО-ПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ

Різке погіршення динаміки розвитку реального сектору економіки пов'язане, у тому числі, зі зменшенням основних економічних показників підприємств оборонно-промислового комплексу. Це свідчить про низьку спроможність економіки України протистояти тим викликам та загрозам, які постали перед державою у зв'язку зі збройним протистоянням на сході України. Брак якісного стратегічного менеджменту, корупція, торгівля застарілою зброєю стала демотивуючим чинником для державного сектору оборонної промисловості, коли прибуток можна було отримувати фактично без вкладання суттєвих коштів у розвиток промислової бази та технологій.

На даний час підприємства ОПК не здатні в повному обсязі, своєчасно та якісно забезпечити виконання потреб сектору оборони та безпеки держави. Попри постійну присутність у двадцятці (чи навіть у десятці) найкрупніших постачальників зброї, експортний потенціал України поступово виснажується.

Причини цього мають комплексний характер, що визначається такими чинниками:

- критичний рівень фізичного і морального зносу основних виробничих фондів,
- структурна деформація та незбалансованість оборонної промисловості, скрутний фінансовий стан більшості підприємств ОПК,
- відсутність обігових коштів та інвестиційних ресурсів, низька ефективність використання науково-виробничої бази тощо.

На подальший процес диверсифікації та

пошук місця ОПК в інтеграційних процесах з ЄС впливатимуть значні диспропорції вітчизняних оборонних підприємств та галузей, чинні обмеження європейських партнерів щодо допуску до співробітництва у сфері виробництва озброєння та військової техніки іноземних товаровиробників.

Найбільш значущим питанням залишається заміщення розриву коопераційних зв'язків з Російською Федерацією, що зумовило необхідність термінового вирішення проблеми мінімізації імпортозалежності, особливо критичної в ракетно-космічній промисловості, авіабудуванні, суднобудуванні, двигунобудуванні, радіоелектроніці.

За оцінками експертів, на підприємствах необхідно освоїти випуск порядку 30 тис найменувань деталей, матеріалів, вузлів та інших комплектуючих (на даний час організовано виробництво лише третини такої продукції).

Окрім цього, на даний час не відпрацьовані механізми захисту українських підприємств від судових претензій з боку суб'єктів господарювання Російської Федерації внаслідок невиконання умов договорів на поставку товарів військового та подвійного призначення відповідно до вимог Закону України «Про санкції».

З метою забезпечення модернізації ОПК пропонується визнати як пріоритетні такі напрямки узгоджених дій влади та бізнесу:

- Формування організаційно та функціонально збалансованої структури ОПК, забезпечення поглибленої інтеграції науки та виробництва, розробка заходів із реалізації Концепції Державної цільової про-

грами реформування та розвитку оборонно-промислового комплексу України на період до 2020 року.

- Створення за галузевим принципом потужних інтегрованих науково-виробничих структур і на їх базі державних корпорацій, підпорядкованих суб'єктам управління об'єктами державної власності в ОПК.
- Реорганізація підприємств, визначення напрямів їх консолідації, оптимізації та перепрофілювання, впровадження економічних стимулів для взаємодії наукових установ та виробничих комплексів різних форм власності, державно-приватного партнерства.
- Впровадження економічних механізмів державної підтримки оборонного сектору економіки для відновлення його стратегічної ролі в системі національної безпеки та забезпечення ефективного функціонування та сталого розвитку.
- Визначення переліку базових та критичних технологій та підтримки інновацій в ОПК.
- Проведення дієздатних механізмів фінансового оздоровлення підприємств, які виконують державне оборонне замовлення, реалізують зовнішньоекономічні контракти, залучені до програм із імпорт-

тозаміщення, енергоефективності виробництва та енергозбереження.

- Удосконалення системи стандартизації та уніфікації продукції військового та цивільного призначення, у т.ч. впровадження стандартів міжнародної організації зі стандартів (ISO), стандартів, що адаптовані до ЄС та НАТО згідно з розробленою «Дорожньою картою реформування системи стандартизації в оборонній сфері на 2015-2018рр.».
- Надання правової та державної підтримки підприємствам ОПК при впровадженні міжнародних стандартів, створення загальнодоступної електронної бази нормативних документів зі стандартизації.
- Створення системи державного замовлення щодо підготовки робітничих, технічних та інженерних кадрів для задоволення потреб ОПК (відновлення діяльності учбових комбінатів на підприємствах, профільних професійно-технічних закладів, спеціалізованих кафедр у ВНЗ тощо та забезпечення їхнього правового та соціального захисту).
- Невідкладним є також розробка законопроекту «Про визначення як пріоритетних оборонних галузей промисловості та надання їм державної підтримки».

ПІДТРИМКА ПРОУКРАЇНСЬКОГО БІЗНЕСУ В ЗОНІ АТО

Вживання в умовах збройного конфлікту на території країни, наслідками якого стали утворення непідконтрольних владі територій, руйнування та зупинка виробничих потужностей, розрив логістичних зв'язків, сформувало об'єктивні причини для зростання збитковості суб'єктів господарювання. Зазначене стосується, насамперед, добувної промисловості та деяких галузей переробної промисловості (металургійне виробництво, виробництво хімічних речовин і хімічної продукції). Збереження значної непідконтрольної території на сході країни формує передумови для розвитку нелегального бізнесу.

За даними Мінсоцполітики, з тимчасово окупованої території та районів проведення антитерористичної операції до інших регіонів переселено близько 1,8 млн осіб. Понад половину внутрішньо переміщених осіб зафіксовано у Донецькій та Луганській областях (найнижчий рівень зайнятості по країні у Донецькій області - 50,5%), що призводить до зростання соціальної напруги.

Проблеми розвитку підприємництва на територіях, що межують із районами проведення АТО:

- Неможливість перспективного планування комерційної діяльності через вірогідність дестабілізації політичної та безпечної ситуації під прямим впливом зовнішніх чинників.

- Відсутність комплексного бачення влади щодо подальшого розвитку цих територій на фоні недієздатності профільних відомств, передусім створеної в структурі Мінрегіонрозвитку Державної агенції з питань відновлення Донбасу, що не одержала необхідного бюджетного забезпечення та організаційної підтримки КМУ.

- Ігнорування проблем проукраїнського бізнесу на неконтрольованих територіях, що ускладнюється фактичним існуванням гібридної форми організації господарської діяльності (стосується, передусім,

залізниці та електроенергетики, спільна інфраструктура яких розташована як на тимчасово окупованих, так й контрольованих територіях проведення АТО).

- Ігнорування наявних потреб підприємств та підприємців, які евакуювались із зони АТО (обмежена спроможність підприємців серед внутрішньо переміщених осіб, особливо малого бізнесу, самотійно забезпечувати переведення бізнесу на контрольовані території, обмежений доступ до кредитних ресурсів).

Напрями координації спільних зусиль влади та бізнесу:

- Розробити та затвердити державну цільову програму для впровадження сталого соціально-економічного розвитку окремих районів сходу України, передбачивши відновлення роботи існуючих виробництв, здійснення структурної модернізації потужностей, диверсифікацію експортних поставок продукції і розширення її внутрішнього споживання, а також структурну модернізацію виробничих потужностей

- Забезпечити повноцінну діяльність Державної агенції з питань відновлення Донбасу, що має одержати необхідне бюджетне наповнення та організаційну підтримку КМУ.

- Розробити програму зайнятості передусім за рахунок відновлення інфраструктурних об'єктів в Донецькій області через значну кількість внутрішньо переміщених осіб.

- Впровадити на зруйнованих територіях Донецької та Луганської областей, підконтрольних Україні, механізми стимулювання інвестиційної діяльності (на кшталт територій пріоритетного розвитку) із урахуванням наявного реального механізму забезпечення його впровадження, включаючи міжнародні важелі та інструменти.

- Запустити пілотні проекти кредитних га-

рантій для малого та середнього бізнесу, з особливою увагою до розвитку мікрофінансування в інтересах підтримки МСБ на територіях, що межують і з районами проведення АТО.

- Сприяти в рамках соціальної адаптації учасників військових дій під час АТО забезпеченню їхньої зайнятості, створінню соціальних підприємств, залученню потенційних замовників їхньої продукції.

СПРИЯННЯ ЕКСПОРТУ

Чинні валютні обмеження НБУ при здійсненні експортно-імпортних операцій вплинули на скорочення обсягів вітчизняного експорту товарів. У 2015р. експорт товарів становив 38134,8 млн.дол. (порівняно із 2014р. скоротився на 29,3%). Показовим є те, що девальвація національної валюти на початку минулого року лише частково позначилася на вирівнянні зовнішньоторгівельних дисбалансів та наразі не створює достатніх передумов для нарощування обсягів експорту, що дуже важливо в умовах різкого зниження платоспроможного попиту на внутрішньому ринку.

Експортна політика в Україні має бути направлена на розширення ринків збуту української продукції, а також включати систему стимулів для підвищення якості продукції і збільшення експорту із високою доданою вартістю. Для її успішної реалізації необхідне зростання конкурентоспроможності вітчизняної продукції; зниження відставання технологічного рівня забезпеченості української промисловості в порівнянні із світовими стандартами; забезпечення розвитку фінансової, технічної і інформаційної інфраструктури, що стимулюватиме виробництво високотехнологічної продукції.

Необхідно об'єднати зусилля бізнесу та уряду для максимальної реалізації зовнішньоекономічного потенціалу України, підтримки експортоорієнтованих галузей народного господарства та використовувати усі наявні інструменти для нарощування експорту української продукції, розширення горизонтів поставок продукції. До таких інструментів належать:

- Диверсифікація економіки, прискорення адаптації технічних регламентів, стандартів до норм ЄС з метою зниження ви-

робничих, комерційних та інвестиційних ризиків, пов'язаних з втратою традиційних ринків на сході.

- Можливість здійснення експортного кредитування імпортера-покупця на оплату закупівель (фактично це один із механізмів відстрочки платежу за поставлену продукцію). Реалізація цього механізму неможлива внаслідок чинної системи валютного регулювання в Україні.

- Страхування експортних кредитів для захисту майнових інтересів експортера-кредитора від комерційних і некомерційних ризиків. В Україні досі не створена необхідна інфраструктура для здійснення експортного кредитування та страхування експортних кредитів

- Внесення змін до Постанови НБУ № 485 «Про затвердження Положення про порядок видачі Національним банком України індивідуальних ліцензій на розміщення резидентами (юридичними та фізичними особами) валютних цінностей на рахунках за межами України» у частині надання дозволу суб'єкту зовнішньоекономічної діяльності, що бере участь у тендері у країні – учасниці ЄС за державні кошти або кошти державних компаній, отримувати за спрощеною процедурою, або взагалі працювати без такої ліцензії.

- Внесення змін до Закону України «Про порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті» та Постанови правління НБУ «Про затвердження положення про валютний контроль» № 49 від 08.02.2000 р. в частині зняття обмеження (терміну) на повернення та зарахування виручки резидентів у іноземній валюті на їхні валютні рахунки в уповноважених банках у строки виплати заборгованостей, зазначених

у контрактах. Це дозволило б створити краще за існуюче конкурентне середовище для національних компаній, порівняно з компаніями – резидентами країни ЄС, скасувало б штучний, зроблений самою Україною бар'єр.

- Доступ до отримання інформації для участі у тендерах ЄС через українські державні портали з можливим створенням сервісу автоматичного перекладу з мов країн-учасниць, що було б додатковим поштовхом для українських компаній збільшити та диверсифікувати свої експортні потоки, продемонструвало б спільне прагнення держави та бізнесу до справжньої економічної інтеграції з пер-

спективним для України ринком товарів, робіт і послуг в ЄС.

- Відновлення роботи торговельно-економічних місій у складі закордонних дипломатичних установ, особливо в країнах, з якими сформувалося від'ємне торговельне сальдо.

- Активізація переговорів із Туреччиною, Єгиптом та низкою інших країн Середземномор'я, введення правил про діагональну кумуляцію та вжиття інших заходів, які дозволять підвищити конкурентоздатність продукції українського виробництва на перспективних регіональних ринках.

ІННОВАЦІЙНА ПОЛІТИКА

Інноваційна діяльність в Україні знаходиться на вкрай низькому рівні, це пояснюється недостатністю фінансування наукової діяльності (прикладних досліджень, розробок), а також недостатністю стимулів для провадження інноваційної діяльності. Зокрема, за підсумками 2014 року в Україні було здійснено наукових і науково-технічних робіт в обсязі 0,7% від ВВП, при цьому обсяг фінансування наукової діяльності становив 0,49% від ВВП (в ЄС в 2011 році - 2,02% ВВП).

Внаслідок недостатнього фінансування поступово скорочується кількість організацій, які здійснюють наукові дослідження. Несприятлива макроекономічна ситуація призводить до зниження інноваційної активності підприємств. За підсумками 2014 року 16,1% підприємств займалися інноваційною діяльністю та лише 12,1% промислових підприємств впроваджували інновації у своє виробництво.

Зважаючи на незадовільний стан впровадження інновацій, необхідно передбачити більш адекватну державну фінансову підтримку, систему інструментів стимулювання науково-технічної, інноваційної діяльності, а також впровадження інновацій у виробництво шляхом:

- Створення національних/державних програм та фондів для фінансування науково-технічної діяльності.
- Запровадження системи податкових пільг: спеціальні норми амортизаційних відрахувань, створення резервів неопо-

даткованого прибутку, інвестиційні надбавки, котрі виплачуються податковими відомствами, - надання податкових кредитів та «податкових канікул» тощо.

- Створення за галузевим принципом потужних інтегрованих науково-виробничих структур, що об'єднані спільним ринком, з подальшими утворенням науково-виробничих комплексів і застосуванням державного замовлення на їх продукцію. Це дозволить послабити гостроту проблем охорони та передання інтелектуальної власності, а також сертифікації інноваційної продукції, підвищити ефективність використання результатів НДДКР і наблизити дослідницьку діяльність до конкретних запитів ринку.

- Співробітництво між ВНЗ, науковими установами, представниками бізнесу та державних органів з конкретних питань підвищення ефективності інноваційної діяльності, впровадження у навчальні програми окремих курсів стосовно сучасної підприємницької та інноваційної діяльності, ознайомлення з прикладами економічно ефективного впровадження результатів досліджень

- Необхідно забезпечити повноцінну участь України як асоційованого члена в реалізації рамкової програми ЄС з наукових досліджень та інновацій "Горизонт 2020" (загальний фонд близько 80 млрд. євро), що створить основу для структурних реформ у науково-інноваційній сфері України, а також сприятиме скороченню відтоку наукових кадрів із держави.

РОЗВИТОК ДЕРЖАВНИХ ЕЛЕКТРОННИХ РЕСУРСІВ, РЕГУЛЮВАННЯ ІТ СФЕРИ

Державні електронні ресурси

- Впровадження електронного урядування у системі державного управління, створення умов підвищення ефективності державних послуг через впровадження Проектного офісу електронного уряду.
- Визначення на законодавчому рівні порядку взаємодії державних інформаційних ресурсів, а також технологічної нейтральності, вільного вибору програмного забезпечення і постачальників послуг;
- Внесення змін до законодавства щодо ліквідації дублювання функцій, пов'язаних з електронним урядуванням (НКРЗІ, Адміністрація Держспецзв'язку, Мінекономрозвитку (Єдиний державний портал адміністративних послуг), Уповноважений Верховної Ради України з прав людини (захист персональних даних) тощо);
- Встановлення єдиних механізмів електронної ідентифікації, протоколів електронної взаємодії для державних інформаційних ресурсів та для баз даних, що містять державні ресурси;

Регулювання ІТ сфери

- оголосити мораторій на прийняття законів і регуляторних актів, які наносять шкоду забезпеченню основних прав людини, зокрема вільного доступу громадян України до мережі Інтернет;
- створити умови (відсутні стимули) для впровадження сучасних технологій, більш ефективних з точки зору використання РЧР, розробити Методику розрахунку рентної плати за РЧР з урахуванням вимог ЄС (плата за адміністрування РЧР), що сприятиме зниженню рентної плати за радіочастотний ресурс до рівня середньосвітових ставок,
- передати повноваження УДЦР щодо видачі дозвільних документів до державного органу;
- забезпечити негайне затвердження та реалізацію нового Плану заходів щодо

впровадження цифрового телерадіомовлення в Україні, який дозволить запровадити мережі синхронного цифрового наземного телевізійного мовлення, впровадження новітніх цифрових ІКТ та інноваційних послуг.

- вирішити на законодавчому рівні проблеми з доступом до інфраструктури об'єктів будівництва, транспорту, електроенергетики для розвитку телекомунікаційних мереж;
- поширити на ринок телекомунікацій дію антимонопольного законодавства;
- ввести на ринку телекомунікацій елементи саморегулювання, зробивши умовами розробки, реєстрації та функціонування ІІІ ІД обов'язкове їх погодження інститутами громадянського суспільства (професійними асоціаціями та громадськими організаціями), що працюють на цьому ринку;
- ліквідувати корупційні схеми розподілу радіочастотного ресурсу та проведення тендерів на виконання робіт шляхом переведення дій у публічну площину, для чого обирати 50% членів конкурсних комісій від професійних асоціацій (громадських організацій);
- встановити економічно вигідні умови для оподаткування діяльності компаній і фрілансерів розробників програмного забезпечення;
- спростити систему реєстрації національних патентів і закріпити на законодавчому рівні державну підтримку національним патентам;
- розробити та прийняти на засадах відкритості і з обов'язковим залученням експертного середовища до його розробки, імплементації та розвитку систем та комплексів Закон України «Про кібернетичну безпеку».

БОРОТЬБА З КОРУПЦІЄЮ

Корупція є найглобальнішою українською проблемою, яка нівелює позитивні результати реформ, стримує економічний розвиток країни, прилив іноземних інвестицій. У міжнародному рейтингу за індексом сприйняття корупції Україна у 2015 році була на 130 місці (у 2013 – 144-е). Тому першоосновою реформ в країні має бути боротьба з корупцією та реформування судової системи. При цьому антикорупційне очищення влади має здійснюватися за принципами прозорості, гласності, рівності всіх перед законом, незворотності покарання та особливої відповідальності держслужбовців за доручену справу.

Потребує реформування та оновлення найбільш корумпована сфера – судова гілка влади. Корумпованість судової системи стримує прилив іноземних інвестицій в економіку України, адже інвестори не спроможні захистити свої права власності.

Значний рівень корупції і зловживань спостерігається в державних закупівлях, що відображається в неконкурентних умовах вибору переможців торгів та затягуванні процесу закупівлі, що являється неприпустимим.

Органам державної влади спільно з громадськими організаціями та об'єднаннями бізнесу необхідно розробити та реалізувати ефективні заходи з протидії рейдерству, комплексні дії щодо посилення кримінальної відповідальності посадових осіб за неспроможність захисту прав власників.

З метою активізації боротьби з корупцією в Україні першочергово необхідно здійснити низку заходів:

- Впровадження електронного урядування у системі державного управління, створення умов підвищення ефективності державних послуг через створення Проектного офісу електронного уряду .
- Прийняття закону про лобіювання з метою визначення легальних форм та способів впливу на прийняття рішень органами державної влади.

- Прийняття Закону України «Про установу бізнес-омбудсмена».

- Здійснення Кабінетом Міністрів України дієвого контролю за дотриманням органами виконавчої влади вимог постанови КМУ від 5.11.2008 р. № 976 «Про порядок сприяння проведенню громадської експертизи діяльності органів виконавчої влади», зокрема щодо умов та термінів розгляду пропозицій громадських організацій за підсумками проведених громадських експертиз діяльності ОВВ.

- Внесення змін до Постанови КМУ № 996 від 03.10.2010 р. із розширення повноважень громадських рад, включаючи можливість ініціювання зняття з посади держслужбовців гілок виконавчої влади, при наявності для цього підстав, щодо порушення ними вимог чинного законодавства; участь громадських організацій, які є представниками суб'єктів підприємництва та громадян у проведенні атестації держслужбовців.

- Запровадження у повному обсязі функціонування системи відкритих електронних торгів під час здійснення державних закупівель

- Встановлення особистої відповідальності посадових осіб за здійснену шкоду майну, втрати, які суб'єкти підприємницької діяльності зазнали через їхні незаконні рішення, дії або бездіяльність

- Забезпечення постійного публічного доступу до трансакцій на рахунках Державного казначейства, а також платежів до державного та місцевих бюджетів, які здійснюються суб'єктами господарювання

- Внесення змін до Кримінального кодексу щодо конфіскації коштів та іншого майна, одержаного внаслідок вчинення корупційних злочинів та стягнення на користь держави коштів у розмірі вартості незаконно одержаних послуг чи пільг відповідно.

- Впровадження процедур отримання фізичними та юридичними особами компенсації (відшкодування) майнової шкоди та збитків, завданих внаслідок вчинення

корупційного правопорушення особами, уповноваженими на виконання функцій держави або місцевого самоврядування.

- Посилення кримінальної відповідальності посадових осіб за дії та бездіяльність у захисті прав власників та з протидії рейдерству.

ПРИВАТИЗАЦІЯ ДЕРЖАВНОГО МАЙНА

З урахуванням негативного досвіду приватизації державного майна в попередні роки необхідно змінити філософію приватизації об'єктів державної власності, неприпустиме штучне прискорення процедури приватизації. Необхідно забезпечити громадський контроль та впровадити різні підходи до управління об'єктами державної власності (приватизація, публічно-приватне партнерство, оренда, концесія, зміна менеджменту та залучення іноземного висококваліфікованого менеджменту).

Потребує доопрацювання чинна нормативна база, оскільки вона не відповідає сьогднішнім викликам та завданням приватизації, суперечить тезам програмних документів (Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020», Коаліційній угоді) та несе певні ризики для економіки країни. Відтак є доцільним:

- Підвищити ефективність управління збиткових державних підприємств шляхом заміни керівників та системи менеджменту на професійній, конкурентній та прозорій основі.
- Здійснити аудит державних підприємств.
- Провести техніко-економічний аналіз та розрахунки ефекту від приватизації кожного об'єкту державної власності, розробити комплекс заходів з підвищення ефективності таких об'єктів з урахуванням їх специфіки, фінансового стану, місця та ролі в аспекті регіональної політики.

- Визначити прозорі умови приватизації та забезпечити надання рівних умов для інвесторів з придбання об'єктів приватизації.

- Встановити чіткі критерії при визначенні інвестора (зокрема, в частині недопущення інвесторів з країн-агресорів та тих, що мають відношення до терористичної діяльності) та процедури здійснення контролю за приватизованими об'єктами щодо дотримання інвесторами взятих на себе зобов'язань (залучення власних коштів, збереження робочих місць, збільшення прибутковості, обсягів виробництва та реалізації тощо).

- Забезпечити виключення політичної складової з процедури приватизації та обмежити вплив на цей процес з боку фінансово-промислових груп, що мають монопольне становище у відповідних галузях.

- Забезпечити запровадження різних підходів та альтернативних форм, таких як цільова приватизація конкретної галузі, публічно-приватне партнерство, оренда, концесія із максимальним забезпеченням досягнення цілей та завдань щодо ефективного управління об'єктами державної власності та забезпечення балансу інтересів держави та інвесторів.

- Забезпечити громадський контроль за процесом приватизації та його публічність.

ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНА СФЕРА: ЕНЕРГОЗБЕРЕЖЕННЯ

Житловий фонд країни фактично не розвивається. Питома вага загальної площі житлового фонду України, обладнаної водопроводом, за 20 років збільшилася лише на 9,8% (60,3%), каналізацією – майже на 10% (57,2%), газом – на 3,4% (83,3%).

Тарифи у сфері ЖКГ зросли: на електроенергію з 1 вересня 2015 р. на 23%, на опалення — на 70% порівняно з минулим роком; тарифи на газ за останні півроку збільшилися в декілька разів. Значне зростання вартості енергетичних ресурсів для населення негативно відобразилося на платоспроможності громадян та споживчому попиті. Житлово-комунальна сфера потребує негайного реформування. Щонайперше – це приведення якості комунальних послуг у відповідності до їхньої вартості, а також найшвидше впровадження енергоефективних технологій.

Впродовж 2011-2013 рр. за кошти ЄБРР реалізовувався проект «Технічна підтримка підвищення енергоефективності у житлових будинках». Результатом реалізації цього проекту стало впровадження низки національних стандартів із енергетичної ефективності будівель, а також запуск інформаційного ресурсу з питань підвищення енергоефективності у житловому секторі в Україні «Теплий дім». В 2015 році ЄБРР запланував відкрити Україні кредитну лінію для реалізації наступного проекту з енергоефективності в житловому секторі – «Технічна допомога для підтримки інвестицій в енергоефективність у житлових будинках». Зазначені проекти направлені на запровадження в Україні положень Директиви про енергетичну ефективність будівель № 2010/31/ЄС.

Сучасні технології дали б змогу українцям значно

заощаджувати на послугах ЖКГ, натомість програми з енергоефективності гальмуються, а громадяни витрачають на сплату комунальних послуг все більші суми.

Така ситуація в країні призводить до зниження споживчого попиту, заморожування внутрішнього ринку та ускладнень в оплаті

населенням своїх рахунків (в т.ч. за комунальні послуги). Заборгованість населення з оплати житлово-комунальних послуг зменшилась у лютому 2016р. порівняно з січнем на 31,6% і на кінець лютого 2016р. становила 7374,4 млн.грн, середній термін заборгованості населення за всі послуги склав 1 місяць.

У лютому 2016р. мали борг за 3 місяці і більше: за централізоване опалення та гаряче водопостачання – 27,5% власників особових рахунків, газопостачання – 19,6%, утримання будинків і споруд та прибудинкових територій – 19,5%, вивезення побутових відходів – 19,3%, централізоване водопостачання та водовідведення – 16,0%.

У січні-лютому 2016р. за субсидіями для відшкодування витрат на оплату житлово-комунальних послуг звернулось 923,2 тис. домогосподарств, що у 3,2 раза більше, ніж у січні-лютому 2015р. Питома вага звернень домогосподарств, які проживають у міських поселеннях, склала 65,1%. Порівняно з відповідним періодом 2015р. кількість домогосподарств, яким призначено субсидії, збільшилась на 758,5 тис., або у 3,6 раза.

Середній розмір призначеної субсидії для відшкодування витрат на оплату житлово-комунальних послуг на одне домогосподарство у лютому 2016р. збільшився порівняно з відповідним періодом минулого року в 4,2 раза і становив 1356,0 грн.

Враховуючи критичний стан роботи із впровадження заходів енергозбереження необхідні рішучі та радикальні заходи:

- Замінити діючу систему субсидій на видачу адресної допомоги із розробкою механізму стимулювання їх використання на утеплення будівель та модернізацію систем опалення, використовуючи досвід країн ЄС.

- Розповсюдити програму компенсації затрат на термомодернізацію на будь-які джерела фінансування, а не тільки за рахунок кредитування з мотивацією не лише на придбання обладнання, матеріалів, а на кінцевий досягнутий ефект. Наприклад,

шкала фактичного зменшення спожитої енергії на 1 кв.м опалювальної площі визначатиме відсоток відшкодування затрачених коштів.

- Виготовляти безкоштовно для споживачів проектно-технічну документацію за рахунок коштів субсидії.
- Здійснити енергопаспортизацію всіх бюджетних закладів із встановленням нормативного рівня споживання енергії та конкретних термінів приведення їх до нормативного рівня.
- Запровадити реальні економічні стимули для досконалих товаровиробників і на-

давачів послуг, які запровадили енерго- і ресурсозберігаючі технології, маловідходні, безвідходні та екологічно безпечні технологічні процеси, що забезпечили їм підвищення продуктивності виробництва та випуск продукції з поліпшеними характеристиками.

- Міносвіти спільно з Держенергоефективністю розробити програму «Енергоефективний університет» з метою демонстрації всім майбутнім спеціалістам практичних прикладів економного використання енергоресурсів та збереження навколишнього середовища.

ДІЛОВА ДОСКОНАЛІСТЬ, КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ

З метою перетворення вітчизняних підприємств, організацій і установ на соціально-спрямовані і забезпечення їх конкурентоспроможності в умовах глобального ринку, а також задля сприяння підвищенню ефективності реформ, конкурентоспроможності національної економіки та поліпшенню життя громадян України доцільно:

- Прийняття нового Регламенту Кабінету Міністрів України на засадах та стандартах практик ЄС, зміна функцій та структур органів державної влади з одночасним забезпеченням суттєвого підвищення рівня їх досконалості та відкритості.
- Забезпечення суттєвого поліпшення якості державного управління на засадах удосконалення діючих у них систем менеджменту з урахуванням міжнародних практик та кращого досвіду.
- Створення механізмів і умов, що сприяли би постійному системному удосконаленню підприємств (зокрема МСП) на засадах сучасних європейських підходів та кращих практик.
- Внесення змін до законів України про Кабінет Міністрів України, центральні і місцеві органи виконавчої влади та місцевого самоврядування щодо їх відповідальності за мотивацію, створення умов та сприяння громадськості, підприємствам, організаціям і установам у постійному удо-

сконаленні, зокрема із застосуванням Моделі CAF (Загальна схема оцінювання, Common Assessment Framework), як це практикується у країнах ЄС.

- Розроблення та поетапне запровадження програми багаторівневого навчання й підвищення кваліфікації працівників усіх галузей з питань сучасного системного менеджменту, з суттєвим поглибленням знань щодо формування організаційної досконалості, соціальної відповідальності і сталого розвитку.
- Використання європейських повноважень вітчизняних організацій, а також напрацьованих ними технологій з організації вдосконалення підприємств, організацій і установ
- Започаткування у регіонах України пілотних проектів з опрацювання підходів щодо підвищення конкурентоспроможності економік, забезпечення сталого розвитку та покращення життя громадян на засадах сприяння розвитку масового руху за ділову досконалість.

ПОГЛИБЛЕННЯ СПІВПРАЦІ З ЄВРОСОЮЗОМ, ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ УГОДИ ПРО АСОЦІАЦІЮ МІЖ УКРАЇНОЮ ТА ЄС

Українська промисловість зазнає значних витрат для забезпечення відповідності стандартам ЄС з метою розширення експорту на європейські ринки та нейтралізації негативних наслідків російських торговельних обмежень.

«Пільговий період» та відповідна «фора», яка була надана Україні у 2015 році не сприяла збільшенню експорту до ЄС. Створення Поглибленої та всеосяжної зони вільної торгівлі Україна-ЄС (ПЗВТ) спочатку, дійсно, забезпечувало ріст торгівлі та її географічну переорієнтацію: за підсумками 8 місяців 2014 р. (з моменту, як Євросоюз відкрив свої ринки для України) експорт у ЄС виріс на 24%, а в Росію та країни СНД впав до 30%. В останньому кварталі 2014 р. тренд змінився. А за підсумками 2015 року український експорт товарів до країн ЄС склав приблизно 13 млрд дол. або 76,4 % до 2014 р. Водночас, протягом останніх місяців намітилась тенденція до уповільнення динаміки скорочення. Так, за підсумками грудня 2015 р. по відношенню до грудня 2014 р. скорочення експорту товарів до ЄС склало 2,9 %.

Реальна імплементація вимог щодо впровадження в Україні європейської системи стандартизації вимагає не тільки зусиль відповідних державних органів щодо зміни нормативних актів, але й конкретних дій з боку підприємницьких кіл, які забезпечували б функціонування нової системи стандартизації за їхньої безпосередньої та активної участі.

Втім, і досі не має обґрунтованих розрахунків реальних фінансових витрат бізнесу на перехід української економіки на нові європейські стандарти.

Беручи до уваги сучасний стан української економіки, зокрема, нестачу фінансових ресурсів та низькі кредитні рейтинги країни, підприємствам буде важко залучити необхідні кошти (в тому числі, у формі прямих іноземних інвестицій) для фінансування переходу на нові технічні стандарти. При цьому Угода про асоціацію не перед-

бачає спеціальної програми фінансової допомоги для вирішення цієї проблеми. У зв'язку з цим виникає термінова потреба у створенні системи фінансової підтримки переходу на нові європейські стандарти, а також розробці і забезпеченні послідовної реалізації Національної програми адаптації української економіки до умов вільної торгівлі з ЄС (стандарти, технічні регламенти, модернізація), а також розроблення «дорожньої карти» імплементації Угоди про асоціацію між Україною та ЄС.

Головною метою Національної програми адаптації має стати налагодження конструктивного діалогу влади та бізнесу за рахунок розробки стимулюючих заходів (податкових, інвестиційних) модернізації вітчизняного виробничого комплексу; забезпечення конкурентоспроможності вітчизняних виробників; забезпечення поступової лібералізації ринку шляхом передбачення для українського виробника можливості застосовувати перехідний період та захисні механізми, що не будуть суперечити умовам створення ЗВТ між Україною та ЄС тощо.

ЄС, держави-члени та міжнародні фінансові організації вже забезпечують чималий внесок у підтримку українського приватного сектору з використанням низки регіональних та двосторонніх програм, включаючи очікувані Інструмент ПЗВТ (DCFTA Facility), Програму ЄС з підтримки МСП (EU SURE Program) та Фонд гарантування кредитів (Loan Guarantee Fund), які мають розпочати функціонування у 2016 році. Водночас, реалізація цих інструментів здійснюється за посередництва українських банків в іноземній валюті, що призводить до подорожчання кредитів, а у поєднанні із необхідністю страхування ризиків, збільшує вартість кредитного капіталу і перетворює його на надто ризикований ресурс для інвестиційних цілей.

У цьому зв'язку виникає необхідність у запровадженні нових ініціатив за межами банківського сектору (принаймні частко-

во) з метою полегшення доступу до капіталу та заохочення іноземних інвесторів до роботи в Україні.

З метою сприяння поглибленню співпраці між Україною та ЄС необхідно заручитися підтримкою від ЄС для реалізації наступних заходів:

- створення за рахунок грантів ЄС на території України сучасних європейських сертифікаційних центрів, які будуть акредитовані в ЄС та видавати сертифікати якості та безпечності європейського зразка. З метою контролю за використанням отриманих коштів створити моніторингову групу з представників громадських організацій, асоціацій;
- допомога в гармонізації податкового законодавства до положень і норм ЄС;
- отримання компенсації (знижки) для участі українських виробників у виставках та форумах, які проводяться в ЄС, з метою налагодження контактів з можливими партнерами;
- розширення доступу українських підприємств для участі в державних закупках Євросоюзу;
- збільшення квот на безмитну поставку сільськогосподарської продукції на європейський ринок в рамках спільної аграрної політики між Україною та Європейським союзом.

• опрацювання механізмів спрямування значної частини фінансової допомоги для розвитку бізнесу. Зокрема, йдеться про необхідність створення Спеціального Фонду (Фонд ПВЗВТ), що мав би можливість тимчасово, повністю або частково субсидювати (відшкодовувати) відсоткові ставки з обслуговування інвестиційних кредитів (за винятком тіла кредиту) для реалізації бізнес-проектів, пов'язаних з виходом на ринок ЄС; прямо чи опосередковано фінансувати такі проекти за ставками, нижчими за середньоринковий рівень; застосовувати інструменти страхування іноземних інвестицій. При цьому критеріями відбору кінцевих бенефіціарів (позичальників) могли б бути такі:

- запровадження на підприємстві міжнародних стандартів, санітарних та фіто-санітарних заходів, достатніх для входу на ринок ЄС;

- участь партнера з країни ЄС (чи держави-члена, що бере участь у діяльності Фонду) у відповідних бізнес-проектах - спільне підприємство, дистриб'юторська угода, інжинірингові послуги, постачання обладнання, франчайзинг тощо;

• визначення як пріоритетних для підтримки таких галузей промисловості як сільське господарство та переробка, інформаційні технології, енергетика, аерокосмічна та оборонна промисловість, фармацевтика, машинобудування тощо.

ВІДНОВЛЕННЯ ТРУДОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ УКРАЇНИ

Збереження і розвиток трудового потенціалу є необхідною передумовою інноваційного розвитку та стратегічним завданням сталого розвитку країни.

Тривалий час відбувалося звуження природної бази трудового потенціалу, зокрема внаслідок значних обсягів трудової міграції працездатного населення за межі України, що викликано наявними деформаціями на ринку праці. В Україні не існує також комплексного підходу до прогнозування потреб виробничої та невиробничої сфер у кваліфікованих спеціалістах і робітниках з урахуванням структури національної економіки. Однією з найбільш

серйозних проблем є відсутність вірогідної статистики щодо реального співвідношення попиту й пропозиції кадрів на ринку праці України.

Чисельність зайнятого населення у 2015 році становила 16,4 млн. осіб. Рівень зайнятості становив 56,7%. Значною залишається питома вага зайнятих у неформальному секторі економіки (більше чверті -26,2% від загальної кількості зайнятого населення). Помітно скорочується кількість платників ЄСВ (у порівнянні з лютим 2015 року зменшилася майже на 400 тис. осіб). У переважній більшості видів економічної діяльності та у всіх регіонах України

зменшується середньооблікова кількість штатних працівників. Середньооблікова кількість штатних працівників становила 7,8 млн., та у порівнянні з лютим 2015 року скоротилася на 300 тис. осіб. Незважаючи на уповільнення зростання безробіття, обсяги та рівень безробіття залишаються значними. Чисельність безробітних становила 1,7 млн. осіб. Рівень безробіття, за методологією МОП, становив 9,1%, а серед осіб працездатного віку - 9,5% економічно активного населення.

Збереження і розвиток трудового потенціалу пропонується забезпечити шляхом:

- стабілізації зайнятості населення в умовах фінансової кризи;
- підвищення економічної активності населення, посилення мотивації населення до укладення трудових договорів, сприяння продуктивній зайнятості населення з орієнтацією на інноваційну модель розвитку виробництва;

- підтримки підприємницької ініціативи громадян і розвитку малого та середнього підприємництва, самостійної зайнятості населення;

- зменшення трудової міграції працездатного населення за кордон, сприяння поверненню в Україну довгострокових працівників-мігрантів.

Окремим пріоритетом у розвитку трудових ресурсів має стати завдання щодо прискорення темпів оновлення професійних знань та організація безперервної освіти. Нині щорічно оновлюється близько 5 % теоретичних і 20 % професійних знань. Умовна одиниця виміру старіння знань фахівця – період зниження його компетентності на 50 % внаслідок появи нової інформації, показує, що за багатьма професіями цей період настає менш ніж через 5 років, тобто стосовно вітчизняної системи вищої освіти часто раніше, ніж закінчується навчання.

ПЕРЕЛІК ПРОБЛЕМ, ЯКІ МАЮТЬ БУТИ ВИРІШЕНІ НЕВІДКЛАДНО

<p>Державне управління</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Впровадити електронне урядування у системі державного управління, створити умови підвищення ефективності державних послуг через впровадження Проектного офісу електронного уряду ✓ Утворити уповноважений орган у сфері державного управління промисловою політикою.
<p>Фінансово-кредитна політика</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Сформувати Раду Національного банку України ✓ Вжити заходів щодо поступової та цілеспрямованої лібералізації заходів валютного регулювання (зменшення частки обов'язкового продажу валютної виручки з 75% до 50%, а для деяких сфер – до 25%, скасування 90-денного строку розрахунків за операціями з експорту/імпорту товарів з одночасною розробкою диференційного підходу до встановлення термінів повернення валютної виручки з урахуванням специфіки виробничого циклу). ✓ Розробити спільну програму Кабінету міністрів та Національного банку щодо відновлення кредитування реального сектору економіки
<p>Податкова та митна сфери</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Забезпечити скорочення кількості та обсягів податкової звітності, розширення можливостей безперешкодного дистанційного звітування та сплати податків; запровадження та забезпечення ефективного функціонування он-лайн-сервісів: Електронного кабінету платників податків, Фіскальної розрахункової системи (програмного забезпечення замість РРО). ✓ Продовжити дію спеціального режиму з ПДВ для сільськогосподарських підприємств в повному обсязі до 2019 року. Запровадити та реалізувати пілотні проекти до 2018 року для переходу на інші моделі оподаткування. ✓ Повернути спеціальний режим оподаткування для підприємств переробної м'ясо-молочної промисловості ✓ Скасувати постанову КМУ «Про використання у системі управління ризиками орієнтовних показників митної вартості товарів» №724 від 16.09. 2015 р. ✓ Відмовитися від виключно каральної моделі податкового контролю: <ul style="list-style-type: none"> - скасувати штрафні фінансові санкції до платників податків, які без оскарження податкового повідомлення-рішення сплатили донараховані платежі; - виключити з доходної частини Державного бюджету надходження від штрафів та пені; - спростити систему адміністрування при використанні реєстраторів розрахункових операцій, зменшити кількість штрафних санкцій за порушення у сфері РРО, запровадити електронні сервіси у цій сфері; - заборонити на законодавчому рівні кримінальне переслідування особи за ухилення від сплати податків до остаточного узгодження податкових зобов'язань та запровадження механізму автоматичного закриття раніше відкритих кримінальних проваджень при набранні законної сили рішенням суду про скасування донарахувань; - поширити дію Закону «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» на податкові органи; - демілітаризувати податкову міліцію (ліквідація податкової міліції та створення у її складі аналітично-юридичного підрозділу); - запровадити укладення платниками податків договорів на визнання електронних документів на центральному рівні (з ДФС України як з юридичною особою).

<p>Розвиток внутрішнього ринку, нарощування експорту</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Спрямувати діяльність уряду на пошук можливостей збільшення обсягів державного замовлення на продукцію вітчизняних товаровиробників та розширення внутрішнього ринку в рамках доопрацьованої Державної програми розвитку вітчизняних промислових підприємств з урахуванням потреб внутрішнього споживання (транспортна інфраструктура, енергетика, оборонно-промисловий комплекс). ✓ Відпрацювати механізми захисту українських підприємств від судових претензій з боку суб'єктів господарювання Російської Федерації внаслідок невиконання умов договорів на поставку товарів військового та подвійного призначення відповідно до вимог Закону України «Про санкції». ✓ Відновити роботу торговельно-економічних місій у складі закордонних дипломатичних установ, особливо в країнах, з якими сформулося від'ємне торговельне сальдо. ✓ Створити інфраструктуру для здійснення експортного кредитування та страхування експортних кредитів
<p>Законодавча сфера</p>	<p>Забезпечити внесення на розгляд та прийняття таких законопроектів:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо призупинення індексації нормативної грошової оцінки землі з метою збереження виробничого потенціалу вітчизняних підприємств» №3872 від 02.02.2016 р. ✓ «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо захисту прав платників податку на додану вартість, в тому числі сільгосптоваровиробників)» №3851-1 від 04.02.2016 р. ✓ «Про установа бізнес-омбудсмена». ✓ «Про національну митну службу України»
<p>Забезпечення прозорості діяльності державних органів, боротьба з корупцією</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Здійснити техніко-економічний аналіз та розрахунки ефекту від приватизації кожного об'єкту державної власності, розробити комплекс заходів з підвищення ефективності таких об'єктів з урахуванням їх специфіки, фінансового стану, місця та ролі в аспекті регіональної політики. ✓ Запровадити публічний продаж об'єктів державної власності.

ІНФОРМАЦІЙНА ДОВІДКА

- Інертне реагування влади на звернення Антикризисної ради громадських організацій України та УСПП щодо врахування рекомендацій Антикризисної програми спільних дій влади та бізнесу, змусило об'єднати зусилля підприємницької спільноти на більш широкій представницькій платформі – Українському форумі бізнесу (м. Київ, 18 березня 2016 року). Головною метою Форуму було організація прямого діалогу з вищим керівництвом країни з невідкладних питань розвитку економіки, які турбують бізнес. У ході заходу його ініціатори (Антикризова рада громадських організацій, ТПП, УСПП, ФРУ, Рада підприємців при КМУ, Українська бізнес-ініціатива, «Нова Україна») ухвалили Спільну заяву щодо ситуації в країні та шляхів виходу з кризи, а також План невідкладних заходів щодо подолання складної ситуації в економіці України. У цих документах було відображено принципи оцінки та пропозиції Антикризисної ради громадських організацій України. Форум ухвалив рішення підписати меморандум про взаєморозуміння та співробітництво між фракціями політичних партій та депутатськими групами у ВРУ. Вірішено протягом наступних трьох місяців узгодити між бізнесом і владою Програму прискореного економічного зростання та модернізації України на 2016 – 2025 роки. Була утворена Стратегічна рада форуму, яка доопрацьовуватиме план невідкладних антикризових заходів, представлятиме позицію бізнес-кіл у роботі з народними депутатами, усіма гілками влади, громадянським суспільством.

- 23 березня 2016 року відбулось третє засідання Національного Форуму «Трансформація України» (НФТУ). Форум, що започаткував свою діяльність як постійно діюча дискусійна платформа, об'єднав організації ділової спільноти, представників багатьох неурядових структур, духовенство, науковців, міжнародних партнерів, які опікуються запуском в державі проце-

сів якісних перетворень європейського змісту.

У ході третього засідання НФТУ, участь в якому взяли Голова представництва ЄС в Україні Я.Томбінські, Голова Антикризисної ради громадських організацій України, Президент УСПП А.Кінах, Предстоятель УГКЦ Патріарх Святослав, Президент конгресу українців Канади П.Грод, представники політичних та громадських організацій, ділової спільноти, іноземних дипломатичних представництв, експертних інституцій, було презентовано рекомендації міжнародних фахівців для керівництва держави щодо трансформації України на основі успішних прикладів перетворень в країнах Центральної та Східної Європи, зокрема Польщі. Значна увага в Рекомендаціях приділяється підтримці підприємництва, формуванню сприятливого ділового та інвестиційного клімату. Серед ініціатив – розробка «Конституції бізнесу», створення Українсько-польсько-американського фонду підприємництва, збільшення ролі внутрішньої та міжнародної допомоги в підтримці бізнесу в Україні через інтенсифікацію зусиль на євроінтеграційному шляху. У цьому контексті учасники НФТУ погодилися із висновками Українського форуму бізнесу (м.Київ, 18 березня 2016 р.), зокрема, щодо нагальної потреби формування Плану невідкладних заходів з подолання складної ситуації в економіці України та запровадження владою справжнього дієвого партнерства з бізнесом та громадянським суспільством.

Під час дискусій на третьому засіданні НФТУ наголошувалося на необхідності підготовки Концепції трансформації України, яка охоплюватиме такі сфери, як держбезпека, сприятливий бізнес-клімат, впорядкування законодавчої системи, державні фінанси, соціальну політику, науку, освіту тощо.

**Електронна версія
АНТИКРИЗОВОЇ ПРОГРАМИ СПІЛЬНИХ ДІЙ ВЛАДИ ТА БІЗНЕСУ.
НЕВІДКЛАДНІ РІШЕННЯ
представлена на сайті УСПП
<http://uspp.ua>**

**Антикризова рада громадських організацій України
відкрита до діалогу та врахування ваших зауважень та
пропозицій у новій редакції цього документа**